

СЪДЪРЖАНИЕ

I. СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩЕНИЯ	6
1. Световно развитие на пазара на електронни съобщения	6
2. Перспективи за развитие на световния пазар на електронни съобщения	9
3. Обем и структура на пазара на електронни съобщения в България	13
3.1. Обем на пазара	13
3.2. Структура на пазара	14
4. Гласови телефонни услуги	18
4.1. Фиксирани гласови телефонни услуги	21
4.2. Мобилни гласови телефонни услуги	25
4.3. Гласови услуги, предоставяни чрез мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA) с ползване на радиочестотен спектър	30
5. Услуги по предоставяне на линии под наем	31
6. Пренос на данни и достъп до Интернет	34
7. Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми	41
7.1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно	43
7.2. Пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и IPTV на едро	49
7.3. Наземно радиоразпръскване на радиопрограми – УКВ радиоразпръскване	51
8. Пакетни услуги	52
9. Перспективи за развитие на българския пазар на електронни съобщения	56
10. Предоставяне на универсална услуга	57
10.1. Степен на задоволеност от предоставянето на универсалната услуга	57
10.2. Анализ на предоставянето на универсалната услуга	58
10.2.1. Достъп и предоставяне на универсалната услуга	58
10.2.2. Достъп до обществени телефонни апарати	59
10.2.3. Осигуряване на телефонен указател и предоставянето на справочни услуги	60
10.2.4. Достъпност на цените на универсалната услуга	61
10.3. Качество при предоставяне на универсална услуга	62
10.4. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на универсална услуга	62
10.5. Жалби и удовлетворяване на жалбите	62
10.6. Перспективи за развитие на универсалната услуга	64

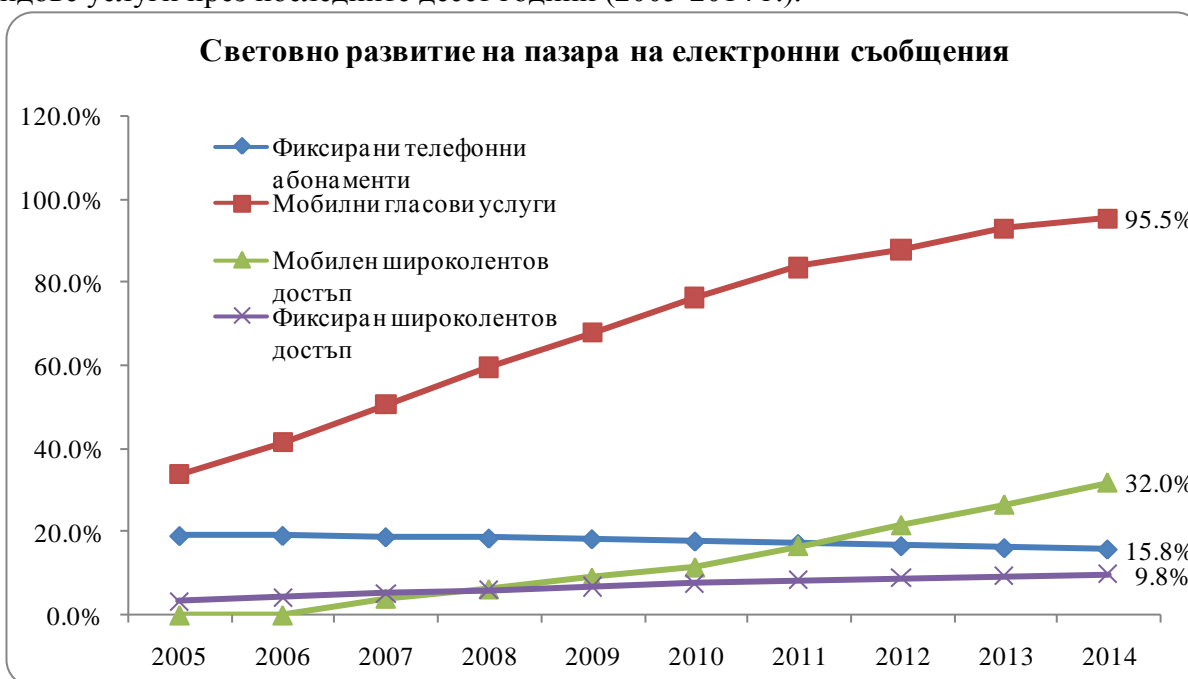
I. СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩЕНИЯ

1. Световно развитие на пазара на електронни съобщения

Обем и ръст на сектора

През 2014 г. общият обем на пазара на телекомуникационни услуги достига 1,626 трилиона щатски долара. По данни, отчетени от една от основните световни аналитични компании *Gartner Inc*⁷, 2014 г. е поредната, през която пазарът отбелязва спад с 0,1% спрямо данните за 2013 г.

Данните на ИТУ⁸ за 2014 г. сочат, че тенденцията на ръст по отношение броя на потребителите на електронни съобщителни услуги продължава развитието си в световен мащаб. На фиг. 1 са представени данни за проникването по население (на 100 жители) по видове услуги през последните десет години (2005-2014 г.).

Източник: ITU World Telecommunication/ICT indicators database

Фиг. 1

Мобилните гласови услуги отново имат водеща роля за развитието на световния пазар на електронни съобщения. При тях се отчита проникване от 95,5%, което е увеличение с 2,4 процентни пункта спрямо 2013 г.

Увеличение с 5,3 процентни пункта се отчита и при мобилния ширококолов достъп, при който проникването достига 32%. Проникването на фиксирания ширококолов достъп също бележи ръст, макар и с бавни темпове (0,4 процентни пункта) сравнено с предходната година.

⁷ <http://www.gartner.com/newsroom/id/2959717>

⁸ <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2014-e.pdf>

През 2014 г. спадът в проникването на фиксираната телефонна услуга е незначителен – с 0,3 процентни пункта спрямо 2013 г.

Мобилни услуги

Както и през предходната 2013 г., така и през 2014 г. данните на ИТУ сочат, че броят на абонатите на мобилни услуги е почти равен на световното население (близо 6,9 млрд. абонати, 7,1 млрд. население).

Нарастването на броя на абонатите на мобилни гласови услуги в световен мащаб отново се дължи основно на пазара в развиващите се страни, където за последните пет години (2010 – 2014 г.) е отчетен ръст от 38,9%. Проникването на мобилни услуги в тези страни от 68,5% през 2010 г. е достигнало 90,2% в края на 2014 г.

По отношение индикатора „средна степен на проникване на мобилни услуги” данните показват, че за 2014 г. неговата стойност е 95,5% (фиг. 1), като за развитите страни този процент е 120,8%. В страните от Общността на независимите държави (ОНД) и страните от Европа този процент е най-висок, съответно 140,6% (3,6 процентни пункта повече в сравнение с 2013 г.) и 124,7% (1,8 процентни пункта повече в сравнение с 2013 г.). Най-ниска е степента на проникване на мобилни услуги в страните от Африка – 69,3% и в страните от Азиатско-тихоокеанския регион – 89,2%.

Съгласно данни на ИТУ за развитието на мобилните услуги в отделните региони на света, в страните от Африка, Азиатско-тихоокеанския регион и Арабските страни продължава тенденцията броят на абонатите на мобилни услуги да нараства с по-бързи темпове в сравнение с броя на абонатите на мобилни услуги в останалите региони. За петгодишния период това нарастване достига до 72% за страните от Африка, а през 2014 г. спрямо 2013 г. то е 8%.

Фиксирани гласови услуги

Данните на ИТУ сочат, че нивото на потребление на традиционни телефонни услуги, осъществявани чрез фиксирана мрежа, през 2014 г. е приблизително равно на това от 2013 г. Отчита се минимален спад в световен мащаб на показателя „брой фиксирани телефонни линии”. Намалението в стойността на показателя през 2014 г. спрямо предходната година е с 0,96% или в абсолютно изражение с 11 млн. броя (през 2013 г. броят на фиксираните телефонни линии е бил 1 158 млн., а през 2014 г. е 1 147 млн.). Най-голямо намаление на показателя „брой фиксирани телефонни линии” за едногодишен период се отчита в Америка – 1,6%. Ръст в броя на фиксираните телефонни линии се отчита единствено в Африка и Арабските страни, където нарастването на стойността на показателя спрямо 2013 г. е съответно с 2,41% и 0,23%.

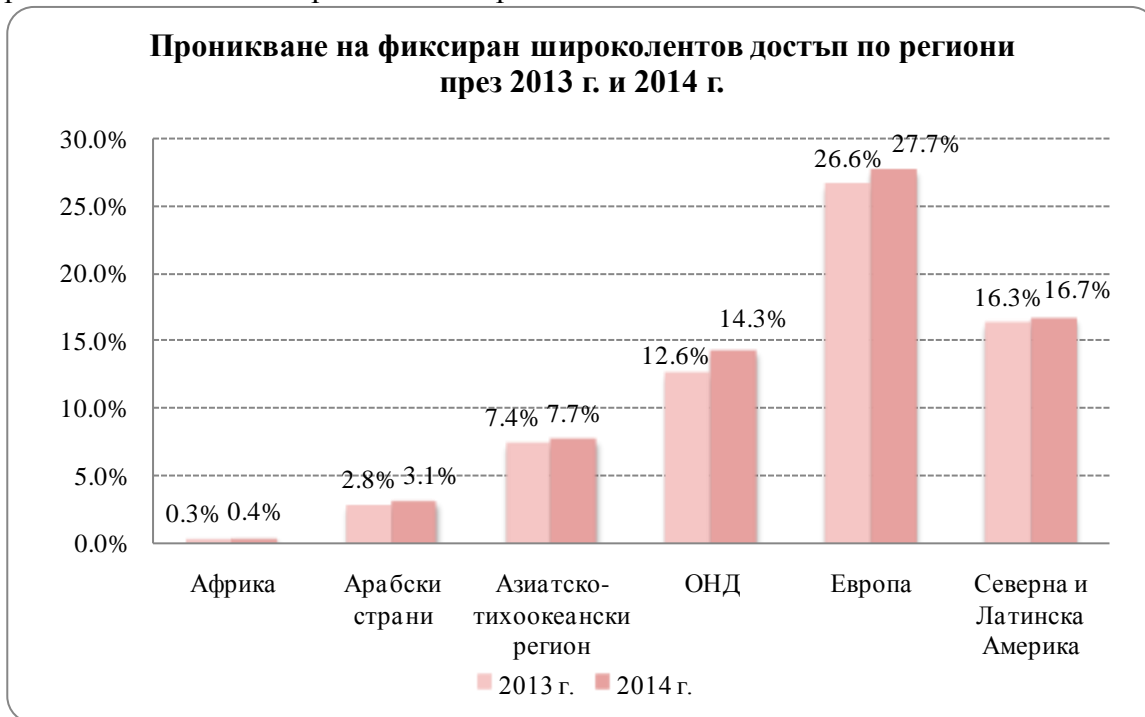
Степента на проникване на фиксираните телефонни услуги бележи спад, като към края на 2014 г. само 15,8% (16,2% през 2013 г.) от световното население използва този вид услуги. Не се наблюдава изменение по отношение лидерството на държавите от Европа, в които отново се отчита най-висока степен на проникване на фиксираните телефонни услуги – 39,2% (за 2013 г. този процент е бил 39,6%). На следващите две места са страните от Северна и Южна Америка (26,3%) и страните от ОНД (24,9%). Най-ниска е степента на проникване в Африка (1,3%).

Фиксиран широколентов достъп до интернет

Услугата „фиксиран широколентов достъп” и през 2014 г. продължава да привлича нови потребители (711,1 млн. абоната), като за едногодишен период отчита ръст от 5,6%

в броя на абонатите, което в абсолютно изражение представлява увеличение с 37,8 млн. абоната. За едногодишен период най-голям ръст в броя на абонатите се отчита в Африка (с 28%) и най-нисък в страните от Северна и Латинска Америка (с 3,5%).

На фиг. 2 по-долу са представени данни за степента на проникване на фиксиран ширококолов достъп по региони за периода 2013-2014 г.

Източник: ITU World Telecommunication/ICT indicators database

Фиг. 2

През 2014 г. страните от ОНД отчитат най-голямо увеличение в стойността на показателя проникване – 1,7 процентни пункта спрямо 2013 г. В останалите региони това изменение е между 0,1 и 1,1 процентни пункта, като най-незначително е в страните от Африка – 0,1 процентни пункта.

Мобилен ширококолов достъп

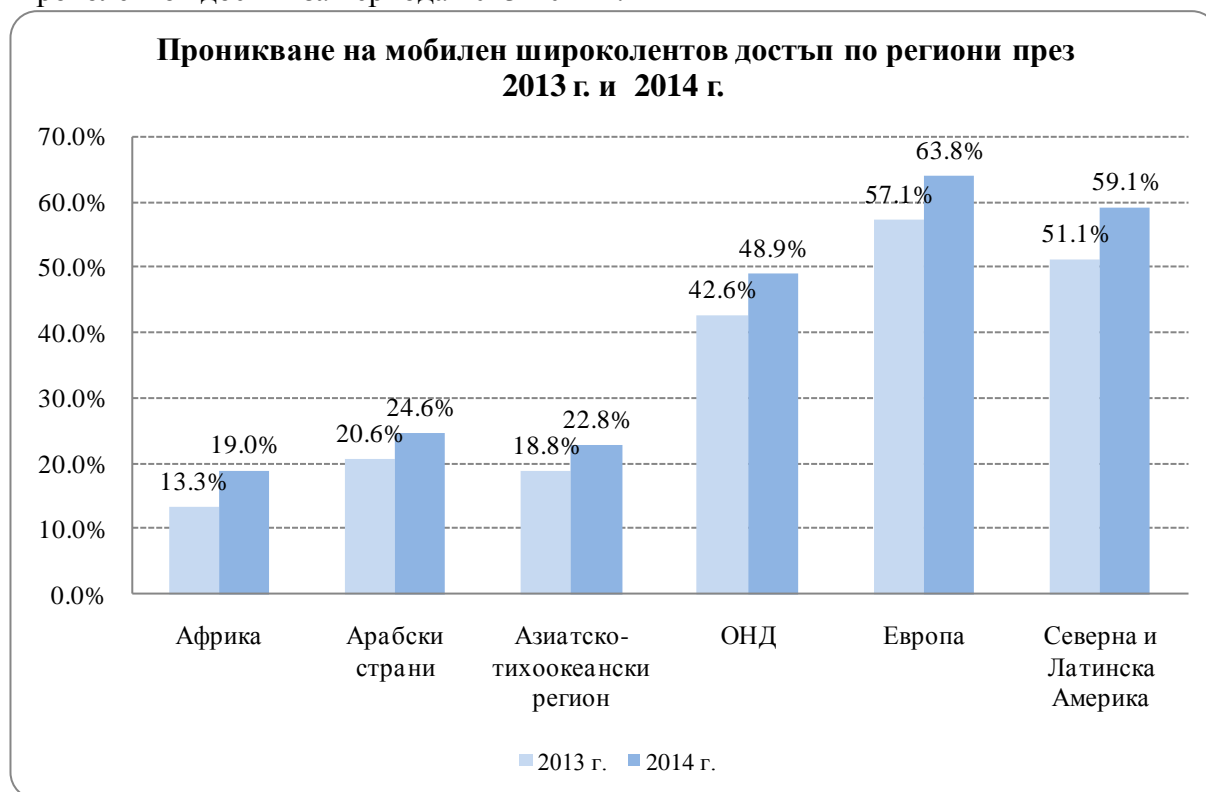
През 2014 г. мобилният ширококолов достъп продължава да е сред основните двигатели за развитието на електронните съобщения в световен мащаб. Според данните на ITU, нарастването на този сегмент от пазара на електронни съобщения е следствие от увеличения брой абонати – с 19,9%⁹, спрямо 2013 г. Стойността на показателя нараства както в развиващите се страни (с 27,6%), така и в развитите (с 11,8%). Абонатите на мобилен ширококолов достъп продължават да са в пъти (3,25) повече от абонатите на фиксиран ширококолов достъп.

Най-голямо относително увеличение на броя абонати на мобилен ширококолов достъп за периода 2013-2014 г. се наблюдава в страните от Африка (с 46,7%), а най-незначително е в страните от Европа (с 12,1%).

⁹ В абсолютно изражение представлява увеличение с 385 млн. абонати

През последните пет години, стойността на показателя „проникване на мобилен ширококолов достъп” в световен мащаб нараства с 20,4 процентни пункта.

На фигурата по-долу е представено проникването по региони на мобилен ширококолов достъп за периода 2013-2014 г.

Източник: ITU World Telecommunication/ICT indicators database

Фиг. 3

Темпът, с който нараства проникването на мобилния ширококолов достъп спрямо 2013 г., е значително по-висок от този на фиксирания ширококолов достъп до интернет. Най-висок е ръстът на показателя в страните от Северна и Латинска Америка (с 8 процентни пункта спрямо 2013 г.) и Европа (с 6,7 процентни пункта през спрямо 2013 г.).

2. Перспективи за развитие на световния пазар на електронни съобщения

Въпреки предприетите мерки в противовес на глобалната икономическа криза в преобладаващата част от света състоянието на икономиките остава нестабилно.. На този фон очакванията за развитието на пазара на електронните съобщителни услуги в световен мащаб отново са за слабо нарастване на приходите.

Прогнозата на *Gartner Inc.* за 2015 г. предвижда увеличение в общия обем приходи от телекомуникационни услуги. Очаква се то да бъде в рамките на 0,7% спрямо предходната година, като се предвижда през 2015 г. приходите да достигнат 1,638 трилиона щатски долара.

Аналитичната компания *Ovum*¹⁰ прогнозира, че стойността на приходите от мобилни услуги за глас и данни ще продължат да нарастват на глобално ниво, но в развитите държави този ръст ще бъде със забавени темпове. Прогнозата на *Ovum*, е че при фиксираните гласови услуги и услуги за ширококолов достъп през следващите години ще се наблюдава забавяне в темпа на растеж с близо 2% годишно. Компанията отбелязва, че основни предизвикателства в сектора ще бъдат нарастващото търсене и конкуренцията с другите предприятия, осъществяващи дейност на пазара на електронни съобщения.

За поредна година световните аналитични компании отреждат водеща роля за развитието на телекомуникационния сектор на услугите за достъп до интернет.

Според компанията *Ericsson*¹¹ ръстът, който се очаква при тези услуги през следващите години, ще се дължи главно на увеличението на абонатите на мобилен ширококолов достъп. Според прогнозата на *Ericsson* броят на абонатите на мобилен ширококолов достъп до интернет през 2020 г. ще достигне 8,4 млрд.

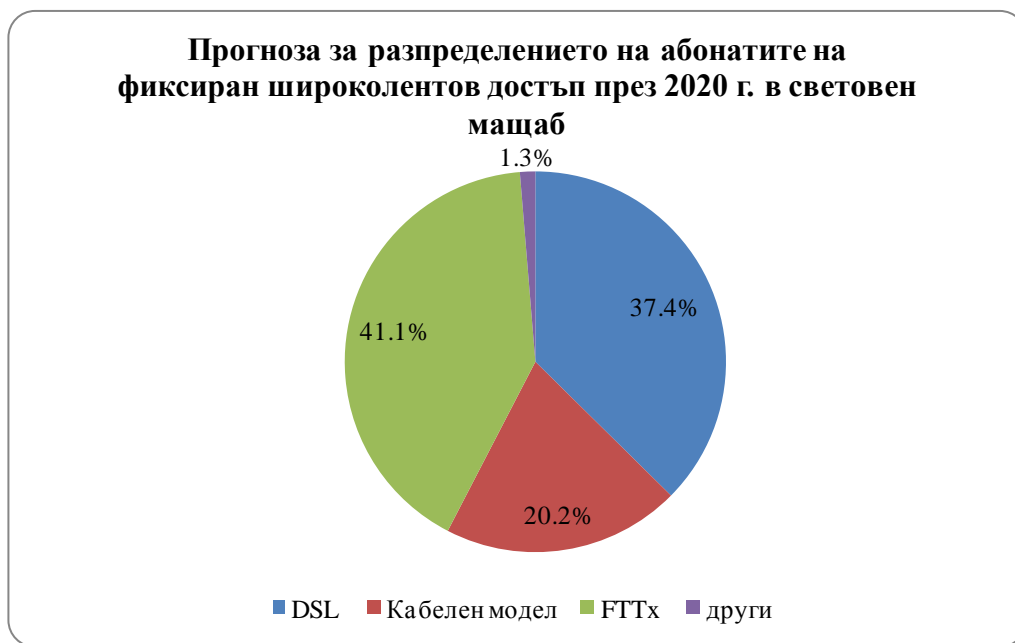
Според прогнозата на независимата консултантска компания *Broadbandtrends LLC*¹² абонатите на фиксиран достъп до интернет ще достигнат до 814 млн. през 2020 г., като проникването на база домакинства се очаква през 2017 г. да достигне 42% в сравнение с 39% през 2014 г.

На фиг. 4 е представена прогноза на *Broadbandtrends LLC* за разпределението на абонатите на фиксиран достъп до интернет по вид на използвания достъп през 2020 г. в световен мащаб. Консултантската компания прогнозира, че технологията DSL ще загуби водещата си позиция на пазара, при съответстващ ръст в относителния дял на абонатите, ползващи FTTx достъп. Очаква се относителният дял на абонатите на DSL технологията в общия брой абонати на фиксиран ширококолов достъп да намалее от 51,5% през 2014 г. до 37,4% през 2020 г.

¹⁰ http://info.ovum.com/uploads/files/Ovum_2015_Research_Agenda_Telecoms.pdf

¹¹ <http://www.ericsson.com/res/docs/2014/ericsson-mobility-report-november-2014.pdf>

¹² http://broadbandtrends.com/yahoo_site_admin/assets/docs/BBT_GlobalBBOutlook2015_151100_TOC.10224022.pdf

Източник: Broadbandtrends LLC20

Фиг. 4

Според *Broadbandtrends LLC*¹³ мобилният ширококолов достъп до интернет чрез LTE¹⁴ технология остава най-голямата заплаха за фиксирания ширококолов достъп. Това важи най-вече за развиващите се пазари, където проникването на фиксиран достъп до интернет е ниско и предлаганите скорости на мобилен интернет и съответните ценови равнища са съпоставими с тези на фиксирания.

Прогнозата на *Световната GSM асоциация (GSMA)* е за ръст в броя абонати на мобилен ширококолов достъп до интернет. Според асоциацията се очаква в световен мащаб проникването на услугите за мобилен достъп до интернет да достигне от 33% за 2014 г. до 49% през 2020 г.

Развитието на мобилните услуги е от все по-голямо значение както за телекомуникационния сектор, така и за социално-икономическия напредък в световен мащаб. Този сектор получава допълнителен тласък в развитието си и чрез все по-широкото използване на нови мобилни устройства, приложения и облачни системи. Тази тенденция се потвърждава и от публикуваните данни в доклада на *GSMA*¹⁵, където се посочва, че се очаква нарастване с бързи темпове в броя на потребителите на мобилни услуги и съответно на генерирания трафик на данни. Прогнозните данни сочат, че броят на SIM картите ще достигне 7,5 млрд. през 2015 г. и 9,02 млрд. към края на 2020 г. По отношение на приходите, генерирани от мобилните оператори, агенцията прогнозира забавяне в темпа на нарастване на приходите през следващите години, като се очаква ръст от 3,1% за периода 2014-2020 г. За сравнение стойността на този показател за периода 2008-2014 г. е била 4%. Това явление ще бъде отражение на фактори като зрялост на пазара, високо равнище на конкуренция и регулация. На фиг. 5 са представени данни

¹³ http://broadbandtrends.com/yahoo_site_admin/assets/docs/BBT_GlobalBBOutlook2015_151100_TOC.10224022.pdf

¹⁴ Long Term Evolution

¹⁵ http://www.gsamobileeconomy.com/GSMA_Global_Mobile_Economy_Report_2015.pdf

относно броя абонати и приходите, генерирани от предоставянето на мобилни услуги на глобално ниво.

Източник: GSMA

Фиг. 5

За страните от стария континент, в тригодишна перспектива, *GSMA* прогнозира стабилизиране в равнището на приходите, генерирани от мобилните оператори, което ще се обуславя от миграцията към 4G мрежи и устройства. Що се отнася до страните от Северна Америка, обаче, се очаква забавяне в ръста на приходите, поради високите равнища на конкуренция и пазарно насищане.

Динамиката в развитието на телекомуникационния сектор се обуславя и от повишеното търсене на нови мобилни устройства, съответстващи на потребителските очаквания. В своя Годишен доклад „Прогнози за 2015 г. – технологии, медии и комуникации”, консултантската компания *Deloitte*¹⁶ представя своята прогноза, че през 2015 г. 1 млрд. души ще заменят своите смартфони. Според пазарните прогнози на *Deloitte*, през 2015 г. продажбите на смартфони ще бъдат по-високи отколкото тези на компютри, таблети и видео игри взети заедно. Очаква се до 2018 г. пазарните дялове на смартфоните, изчислени на база приходи и продадени единици, да продължат да нарастват.

В същото време появата на OTT услугите¹⁷, нуждата от по-мощни мобилни устройства, разширяване обхвата на използване на M2M услугите¹⁸, както и широкото

¹⁶ <http://www2.deloitte.com/us/en/pages/technology-media-and-telecommunications/articles/2015-telecommunications-outlook.html>

¹⁷ over-the-top – доставяне на електронни съобщителни услуги и съдържание онлайн, които са извън контрола на доставчика на интернет достъп

¹⁸ Machine-to-machine – услуги за автоматизиран трансфер на данни между различни устройства/машини и централна информационна платформа

разгръщане на мобилни мрежи за достъп, предопределят и прогнозите за ръст на мобилния трафик на данни в световен мащаб. През 2014 г. 88% от световния мобилен трафик за пренос на данни е „smart” трафик¹⁹, като се очаква през 2019 г. да достигне 97%²⁰.

Тенденциите за бъдещото развитие на телекомуникационния сектор според Plunket Research²¹ на глобално ниво са свързани с:

- ✓ промяна на конкурентна среда, поради консолидиране на пазара на електронни съобщения;
- ✓ увеличено предлагане на онлайн достъпни иновативни услуги, които ще бъдат с добавена стойност за крайните потребители;
- ✓ непрекъснати технологични промени, които ще се наблюдават на пазара на електронни съобщения, в резултат на интензивната конкуренция.

На глобално ниво на пазара на електронни съобщения в следващите години се очаква разширяване обхвата на M2M услугите в повече области от живота и осъществяване на партньорства между мобилните оператори с компании, предоставящи OTT услуги, с оглед задоволяване на потребителските потребности и нужди и повишаване на генерираните приходи.

От съществено значение за бъдещото развитие на телекомуникационния сектор през следващите години ще бъде и миграцията към мрежи от пето поколение. В тази връзка е важно да се акцентира и върху ключовата роля на Европейската комисия по отношение на развитието на стандарти за 5G мрежи, като част от проекта 5G PPP, който е по програма на ЕС „Хоризонт 2020” с бюджет от 6,2 млрд. евро. Очаква се горепосоченият проект и финансирането по програмата „Хоризонт 2020” да допринесат за включването на Европа към световните инициативи за разгръщане на 5G мрежи.

3. Обем и структура на пазара на електронни съобщения в България

3.1. Обем на пазара

Съгласно регистъра на КРС (към 31.12.2014 г.) общо 1156 предприятия са имали право да осъществяват дейност по предоставяне на обществени електронни съобщения, като за една година броят им е нараснал с 2,4%. От регистрираните, 1051 (90,92%) са подали информация в КРС в изпълнение на чл. 5 от Общите условия при осъществяване на обществени електронни съобщения.

Общият обем на пазара на електронни съобщения в България²² през 2014 г. възлиза на 2,526 млрд. лв., което представлява намаление с 0,7% в сравнение с 2013 г. За първи път през последните пет години (2010-2014 г.) намалението в обема на пазара на електронни съобщения е толкова ниско, че приходите от пазара са почти равни на

¹⁹ Трафик, осъществен от устройства, които поддържат минимум 3G свързаност.

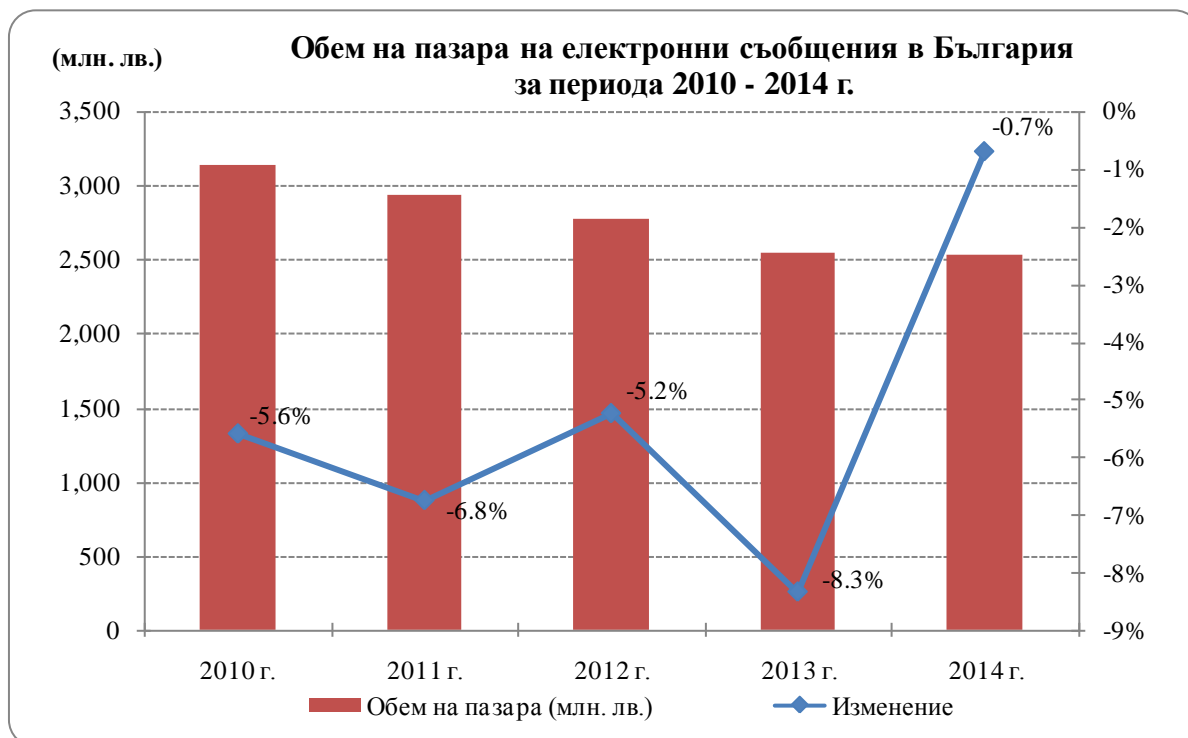
²⁰ Cisco Visual Networking Index™ (VNI) Global Mobile Data Traffic Forecast for 2014 to 2019 http://www.cisco.com/c/en/us/solutions/collateral/service-provider/visual-networking-index-vni/white_paper_c11-520862.html

²¹ <http://www.plunketresearch.com/trends-analysis/telecommunications-voip-business-market/>

²² Изчислен въз основа на получените и обобщени данни от 855 предприятия, които са осъществявали дейност през отчетния период, както и въз основа на реализираните приходи от 25 предприятия, подали през 2014 г. уведомление за прекратяване на дейността си и формуляр на въпросник за отчет на дейността през текущата година.

отчетените през 2013 г. Забавеният темп на изменение се дължи на по-слабото намаление (в сравнение с предишния отчетен период) на приходите в някои от сегментите на пазара: фиксирани и мобилни гласови услуги и услуги по предоставяне на линии под наем. Влияние оказва и отчетеното увеличение на приходите в останалите сегменти на пазара през 2014 г.

На фиг. 6 по-долу е представено изменението на обема на пазара на електронни съобщения в страната за периода 2010-2014 г.²³

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 6

Общият обем на пазара на електронни съобщения през 2014 г. съставлява 3,1% от общия обем на БВП²⁴ на България, като се запазва на почти същото ниво в сравнение с 2013 г.

3.2. Структура на пазара

Информация за приходите от дейността по предоставяне на обществени електронни съобщения в България по сегменти, определени според вида на предоставяните услуги за периода 2012-2014 г. е представена в таблица 1.

²³ Данните за 2013 г. са актуализирани.

²⁴ Изчислен по текущи цени. Източник: НСИ,

<http://www.nsi.bg/bg/content/2206/%D0%B1%D0%B2%D0%BF-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE-%D0%BD%D0%B8%D0%B2%D0%BE>

Таблица 1

Структура на пазара на обществени електронни съобщения в България по вид на предоставяните услуги за периода 2012 – 2014 г.

Услуги, чрез които се осъществяват обществени електронни съобщения	Година		
	2012 г.	2013 г.	2014 г.
	(млн. лв.)		
1. Гласови телефонни услуги	1 796,664	1 485,413	1 372,769
1.1. Фиксирана гласова услуга чрез географски номера от ННП, услугата "избор на оператор" и обществени телефони ¹	265,778	225,492	203,340
1.2. Мобилна гласова услуга чрез номера от ННП	1 523,807	1 250,880	1 156,829
1.3. Други гласови услуги ²	7,079	9,041	12,600
2. Услуги по предоставяне на линии под наем	45,023	35,225	34,830
3. Услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет	341,192	364,226	372,351
4. Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и/или телевизионни програми	235,157	257,438	265,073
5. Пакетни услуги	310,557	350,376	424,703
6. Други услуги³	46,491	50,802	56,173
Общо	2 775,084	2 543,480	2 525,900

¹ Данните за 2012 г. и 2013 г. са актуализирани.

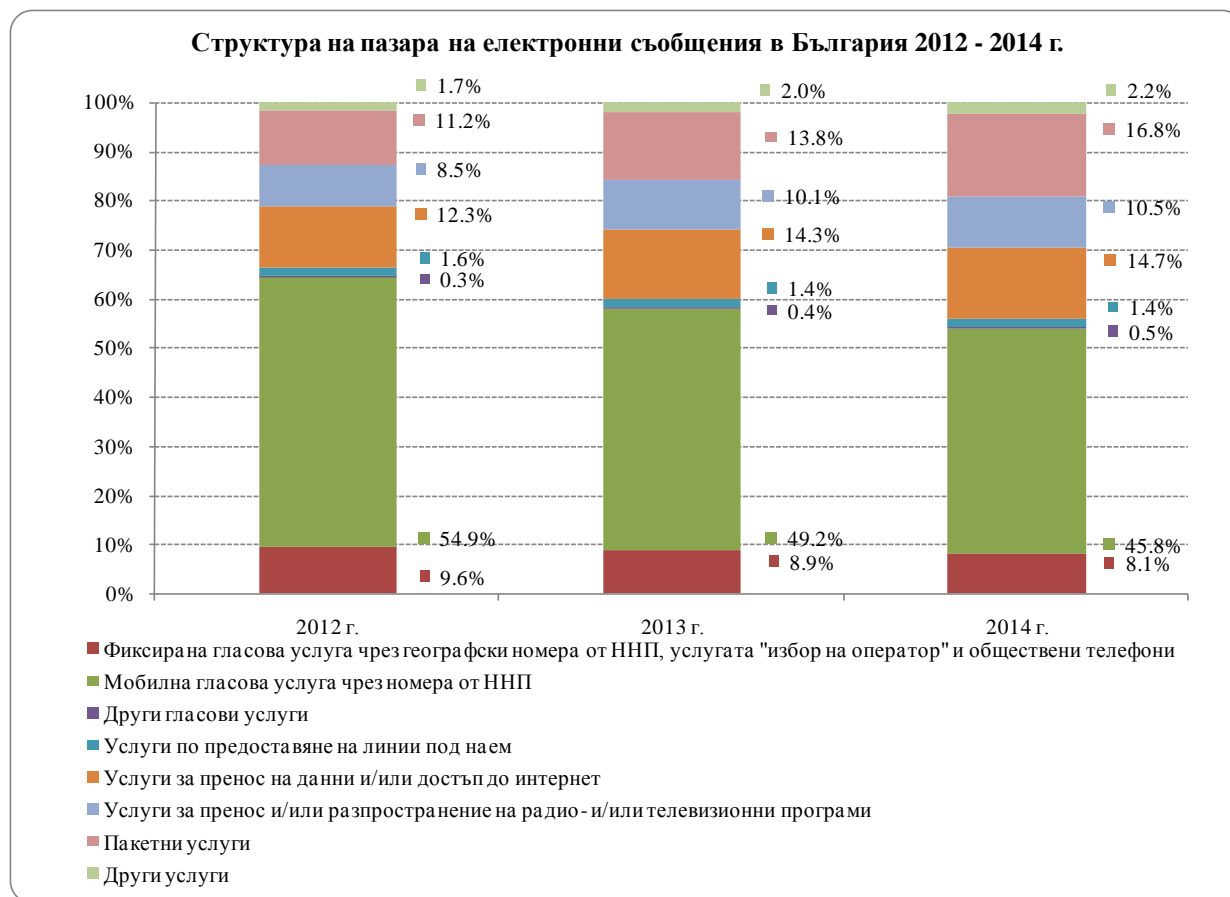
² Включват се приходите от предоставянето на VoIP (гласова IP услуга, при която не се използват номера (географски или негеографски) от ННП, услугата е без гарантирано качество и е необходимо потребителят да използва/разполага с достъп до интернет през съответно устройство - компютър/телефон), гласова услуга, предоставяна чрез номера с национален код за достъп от типа 99x и други.

³ Сегментът включва приходите от предоставяне на канална мрежа, услуги за достъп до спътникови системи, съвместно разполагане (колокиране) извън случаите на взаимно свързване и необвързан достъп, и други услуги.

Източник: Данни, подадени в КРС

Изменението на относителните дялове²⁵ на сегментите в структурата на пазара на електронни съобщения за периода 2012-2014 г. е представено на фиг. 7.

²⁵ Изчислени въз основа на общите приходи от дейността.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 7

Общият обем на пазара, формиран от приходите от предоставяне на електронни съобщителни услуги, и през 2014 г. се определя от гласовите услуги, услугите за пренос на данни и/или достъп до интернет, предлагани самостоятелно, и пакетните услуги (таблица 1 и фиг. 7).

Делът на гласовите телефонни услуги (фиксирана, мобилна и други гласови услуги) в общия обем на пазара на обществени електронни съобщения остава най-висок – 54,3%, независимо от отчетеното намаление с 4,1 процентни пункта спрямо 2013 г. Приходите от предоставяне на пакетни услуги са на второ място, и представляват 16,8% в общия обем на пазара, което е увеличение с 3,0 процентни пункта спрямо дела им през 2013 г. Услугите за пренос на данни и/или достъп до интернет, които заемат 14,7% от общия обем на пазара, са на трето място по значимост, като наблюдаваното увеличение в дела спрямо 2013 г. е с 0,4 процентни пункта.

Въз основа на представената и обобщена информация от предприятията основните изменения в развитието на пазара на електронни съобщения в България през 2014 г., в сравнение с 2013 г., са следните:

➤ В сегмент „Гласови телефонни услуги” е регистриран спад (в абсолютно изражение) със 7,6%, като най-голямо намаление се наблюдава при фиксираната гласова услуга – 9,8%;

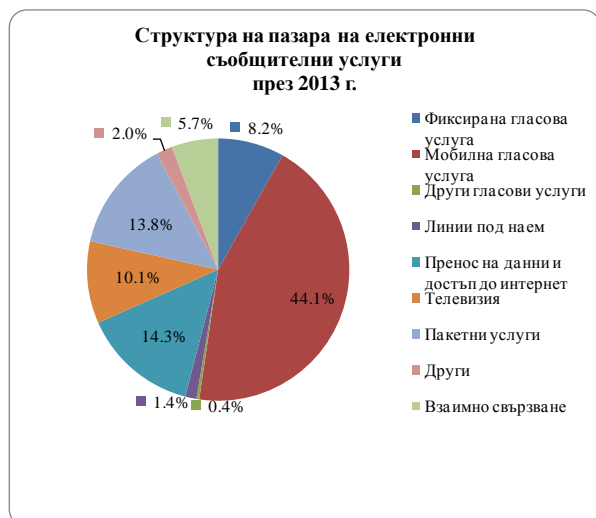
- В сегмент „Услуги по предоставяне на линии под наем” и през 2014 г. се отчита намаление на приходите с 1,1% спрямо предходната година. Изменението е много по-малко в сравнение с предишния отчетен период (2012-2013 г.), когато е отчетен спад на приходите с 21,8%.
- В сегмент „Пренос на данни и/или достъп до интернет” обемът на приходите се увеличава с 2,2%, като реализираните приходи от достъп до интернет се увеличават с 0,5% в сравнение с 2013 г., а приходите от пренос на данни, другата основна услуга, включена в сегмента, се увеличават с 11,9%.
- В сегмент „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и/или телевизионни програми”, и през 2014 г. се наблюдава увеличение на приходите с 2,97%, което се дължи основно на ръст при приходите от услугите на едро – пренос на радио- и ТВ програми и наземно радиоразпръскване на радио- и ТВ програми;
- В сегмент „Пакетни услуги” обемът на приходите бележи ръст с 21,2%. Основната причина за значителния ръст е продължаващото увеличение на приходите от двойните пакети – мобилен глас и мобилен интернет, фиксиран интернет и телевизия, фиксиран глас и фиксиран интернет.
- В сегмент „Други услуги” се наблюдава ръст от 10,6%, който се дължи преди всичко на увеличението на приходите от услуги по съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, включително предоставяне на кули, мачти, тъмно влакно и други с 14,8%. Приходите от услугата „достъп до спътникови системи”, също включена в този сегмент на пазара, отчитат спад от 4,0%, а реализираните приходи от „предоставяне на достъп до канална мрежа” са се увеличили с 5,3% за едногодишен период.

Взаимно свързване

През 2014 г. приходите от взаимно свързване²⁶ за поредна година отчитат спад – 24,2%, спрямо 2013 г., но изменението е значително по-малко в сравнение с предишния отчетен период (2012 – 2013 г.), когато е било 54,4%.

На фигури 8 и 9 е представено изменението на обема на приходите от взаимно свързване в общия обем на пазара за 2013 г. и 2014 г.

²⁶ При изчисляване на обема на сегмента „взаимно свързване” са включени приходите от: физическа реализация на взаимното свързване (портове, линии и точки на свързване); терминиране на трафик (произхождащ от фиксирани/мобилни предприятия и WiMax мрежи в страната и в чужбина, включително SMS и MMS трафик); генериране и транзит.

Източник: Данни, подадени в КРС
Фиг. 8

Източник: Данни, подадени в КРС
Фиг. 9

Данните показват, че делът на приходите от взаимно свързване в общия обем на пазара също намалява, като през 2014 г. той е 4,4% или с 1,4 процентни пункта по-малко в сравнение с предишния отчетен период (2013 г.). Спадът на приходите от взаимно свързване се дължи основно на по-ниските цени на едро за терминиране в индивидуални фиксирани мрежи и в индивидуални мобилни мрежи (Решение № 134/14.02.2013 г. и Решение № 135/14.02.2013 г.) през 2014 г. спрямо 2013 г.

Инвестиции

През 2014 г. 516 предприятия са вложили инвестиции в изграждането и поддържането на обществени електронни мрежи, което е с 9% повече от предходния период. Общият размер на вложените от тези предприятия инвестиции достига 595 млн. лв., при планирани през 2013 г. инвестиции за 2014 г. от 624 млн. лв. Въпреки че през отчетния период са вложени по-малко от планираните инвестиции, се наблюдава ръст в размер на 13,6% спрямо 2013 г. По данните, подадени в КРС, за 2015 г. 454 предприятия предвиждат да инвестират в дейността по предоставяне на обществени електронни съобщения близо 544 млн. лв.

През 2013 г. беше въведен нов показател, който да отчита вложените през отчетната година и предвидените за следващата година инвестиции за мрежи за достъп от следващо поколение (NGA). Данните за 2014 г. показват, че за период от една година броят на предприятията, които инвестират в NGA мрежи, се увеличава с 37 (60 предприятия през 2013 г., 97 предприятия през 2014 г.). Независимо от това, вложените инвестиции през 2014 г. (77 млн. лв.) в мрежи за достъп от следващо поколение са по-малко с 10,4% спрямо 2013 г. (86 млн. лв.). Това намаление се отразява и на дела на NGA инвестициите в общия обем инвестиции, който за 2014 г. е 13,0%, при 16,5% за 2013 г.

За 2015 г. общо 90 предприятия предвиждат инвестиции за изграждане и поддържане на мрежи за достъп от следващо поколение в размер на 113 млн. лв.

4. Гласови телефонни услуги

През 2014 г. тенденцията за спад на общия обем на приходите от услугите,

включени в пазарния сегмент „Гласови телефонни услуги”, установена в периода 2009-2013 г. се запазва, но темпът на намаление се забавя. През 2014 г. в сравнение с 2013 г. е отчетено 7,6% намаление в общите приходи при 17,3% спад за предходния период (2012-2013 г.) и 12,2% за периода 2011 - 2012 г. В абсолютна стойност отчетените приходи на предприятията от предоставяне на гласови услуги през 2014 г. възлизат общо на 1,373 млрд. лв.

Тези приходи се формират от предоставянето на следните услуги: фиксирана гласова услуга чрез географски номера от ННП, достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор”, телефонни услуги чрез обществени телефони, мобилна гласова услуга чрез номера от ННП (включително кратки текстови съобщения (SMS) и мултимедийни съобщения (MMS)) и други гласови услуги. Приходите в позицията „други гласови услуги” се формират от предоставянето на VoIP²⁷, гласова услуга чрез номера с национален код за достъп от типа „99х”, от предоставяне на гласова услуга чрез търговско представителство, интернет базирани входящи гласови услуги и др. В таблица 2 е представена обобщена информация за разглеждания сегмент, а именно: броят на предприятията, предоставяли през 2014 г. услуги на този пазарен сегмент, броят на техните абонати/постове, ползвали гласови телефонни услуги, както и приходите от предоставените услуги.

Таблица 2

Брой предприятия, брой абонати/постове и приходи по вид на предоставяните гласови телефонни услуги през 2014 г.

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата към 31.12.2014 г.	Брой абонати/постове към 31.12.2014 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС) ²
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	
1. Фиксирана гласова услуга	///	///	///	203,340
1.1. Фиксирана гласова услуга чрез номера от ННП и услугата "избор на оператор"	26	1 743 759*	551 621	202,088
1.2. Телефонна услуга чрез обществени телефони	5	8 807**	///	1,251
2. Мобилна гласова услуга чрез номера от ННП	3	9 870 806	1 901 944	1 156,829
3. Други гласови услуги³	27	///	///	12,600
Общо		///	///	1 372,769

¹ Вкл. абонати на пакетни услуги

² Без приходи от пакетни услуги

³ Вкл. VoIP, гласова услуга чрез номера с номера с национален код за достъп от типа "99х" и други

* Брой постове/линии на абонати на фиксирана гласова телефонна услуга

** Брой обществени телефони/телефонни кабинки

Източник: Данни, подадени в КРС

²⁷ Гласова IP услуга, при която не се използват номера от ННП, услугата е без гарантирано качество и е необходимо потребителят да използва/разполага с достъп до интернет през съответно устройство - компютър/телефон.

През 2014 г. общият брой на предприятията, декларирали дейност по предоставянето на фиксирана телефонна услуга, възлиза на 26, с едно предприятие повече в сравнение с предходната година. Четири от активните през 2013 г. предприятия не са отчетели дейност към края на 2014 г. – три от тях („ИП Лърлд комюникейшънс“ ООД, „Интербилд“ ООД и „Орбител“ ЕАД, което се вля в „Мобилтел“ ЕАД) са посочили прекратяване на дейността, а едно предприятие – „Некском-България“ ЕАД не е предоставило информация за дейността си.

Стартиралите дейност по предоставянето на фиксирани телефонни услуги предприятия през 2014 г. са пет на брой – „Нетуъркс-България“ ЕООД, „Телекомуникационна компания Варна“ ЕАД, „Трител“ ООД, „669С“ ЕООД и Premium net international S.R.L.

Броят на предприятията, декларирали дейност по предоставянето на телефонна услуга чрез обществени телефони/кабини, намалява с едно предприятие, което е прекратило дейност през годината, и възлиза на 5 към края на 2014 г. Обичайно основната част от обществените телефони/кабини (над 99,9%) се поддържат от „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК), във връзка със задължението на предприятието за предоставяне на универсалната услуга.

Предприятията, предоставящи мобилна гласова услуга чрез номера от ННП, са БТК, „Мобилтел“ ЕАД и „Теленор България“ ЕАД²⁸.

В групата „Други гласови услуги“ през 2014 г. дейност са осъществявали 27 предприятия, като основната част от приходите в тази група услуги се формира от VoIP услугите – 67%.

Видно от данните за реализираните приходи, представени в таблица 2, основната част от приходите в сегмента се формира от предоставяне на мобилна гласова услуга с номера от ННП. Фиг. 10 представя разпределението на приходите на отделните услуги в обема на сегмента за периода 2012-2014 г.

²⁸ Считано от 28.10.2014 г. „Космо България Мобайл“ ЕАД се преименува на „Теленор България“ ЕАД.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 10

В сравнение с предходните години и през 2014 г. структурата на приходите по видове услуги на пазарния сегмент „Гласови телефонни услуги” не се променя съществено. За поредна година най-голям е дялът на приходите от мобилна гласова услуга (84,3%), следван от приходите от фиксирана гласова услуга чрез номера от ННП и услугата „избор на оператор” с 14,7%. Дялът на приходите от обществени телефони и частта на приходите, реализирани от други гласови услуги, се запазват близки до нивата от предходните години.

4.1. Фиксирани гласови телефонни услуги

Участници на пазара на фиксирани гласови телефонни услуги

През 2014 г. КРС оторизира още едно предприятие („669С” ЕООД) за предоставяне на фиксирана телефонна услуга чрез географски номера. Три са предприятията, подали в КРС искане за прекратяване на разрешенията за ползване на ограничен ресурс – географски номера – „ВОКСБОУН ЕС ЕЙ”, „ИНТЕРБИЛД” ООД и „ОРБИТЕЛ” ЕАД, като последното се вля в „МОБИЛТЕЛ” ЕАД.

Предприятията, декларирали дейност по предоставянето на фиксирани телефонни услуги през 2014 г. са 26.

Развитие на сегмента „фиксирана гласова телефонна услуга”

През 2014 г. няма промяна в тенденциите на развитие на сегмента „фиксирана телефонна услуга”. Намаленият интерес на потребителите към фиксираните телефонни услуги води до намаляване на потреблението, поради което този пазарен сегмент се характеризира със спад:

- на общите приходи от предоставяне на фиксирана телефонна услуга²⁹, достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор” и достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и телефонни кабинки, които през 2014 г. възлизат на 203,3 млн. лв., като намалението в сравнение с 2013 г. е 9,8%;
- в общия брой на фиксираните телефонни постове и в броя на абонатите на услугата „избор на оператор”. Пазарният дял на историческото предприятие, изчислен на база брой фиксирани телефонни постове към края на 2014 г., възлиза на 66,2%, което представлява намаление с 1,6 процентни пункта в сравнение с предходната година;
- в обема на изходящия трафик (измерен в минути), генериран от потребителите³⁰ при осъществяването на национални (селищни и междуселищни повиквания, повиквания към мобилни наземни мрежи, към мрежи за широкополосен безжичен достъп и към негеографски номера) и международни повиквания. През 2014 г. в сравнение с 2013 г. спадът е с 10,9%, при намаление от 14,3% през 2013 г. в сравнение с 2012 г. Продължава да се свива и потреблението на услугата „избор на оператор”. Обемът на трафика, реализиран чрез използването на услугата „избор на оператор”, намалява с близо 40% спрямо този от 2013 г. и неговият дял в общия обем на телефонния трафик, реализиран от абонатите на фиксирана телефонна услуга, представлява едва 0,1%.

През 2014 г. пазарният дял на историческото предприятие, изчислен на база приходи, възлиза на 86,9%, като отбелязва минимален ръст от 0,8 процентни пункта спрямо нивото от предходната година (86,1%).

По данни, подадени в КРС, предприятията, които предоставят достъп на крайни потребители до фиксирана телефонна услуга чрез географски номера от ННП, към края на 2014 г. наброяват 21, като 2 от тях предлагат и достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор”. Едно предприятие („669С” ЕООД) е декларирало, че предоставя достъп до обществена телефонна мрежа чрез услугата „избор на оператор” към края на годината, но не предоставя достъп до фиксирана телефонна услуга чрез географски номера.

Информацията, подадена от предприятията, предоставящи достъп на крайни потребители до фиксирана телефонна услуга, сочи, че през 2014 г., както и през предходната година, се отбелязва спад в броя на фиксираните телефонни постове. За 2014 г. спадът е със 7,8%, в сравнение с 2013 г., което е с 1 процентен пункт по-малко в сравнение със спада през 2013 г. спрямо 2012 г. (8,8%). (фиг. 11).

²⁹ Не са включени приходите от инсталационни такси и месечни абонаменти от пакетни услуги, включващи фиксирана телефонна услуга.

³⁰ Включва трафика, генериран от абонати на фиксирана телефонна услуга, включително услугата „избор на оператор”, както и трафика от повиквания от обществени телефони.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 11

Намалението в общия брой фиксирани телефонни постове през 2014 г. се дължи основно на намалението на броя на фиксираните телефонни постове на историческото предприятие с 10,0%. През 2014 г. намалява и броят на фиксираните телефонни постове и на алтернативните предприятия (с 3,1%), но намалението е по-малко в сравнение с отчетения спад (7,9%) през предходната година. В стойността на показателя „фиксирана плътност по население”, изчислен като съотношение между общия брой на активните телефонни постове и броя на населението на страната към края на съответната година, също се отчита намаление.

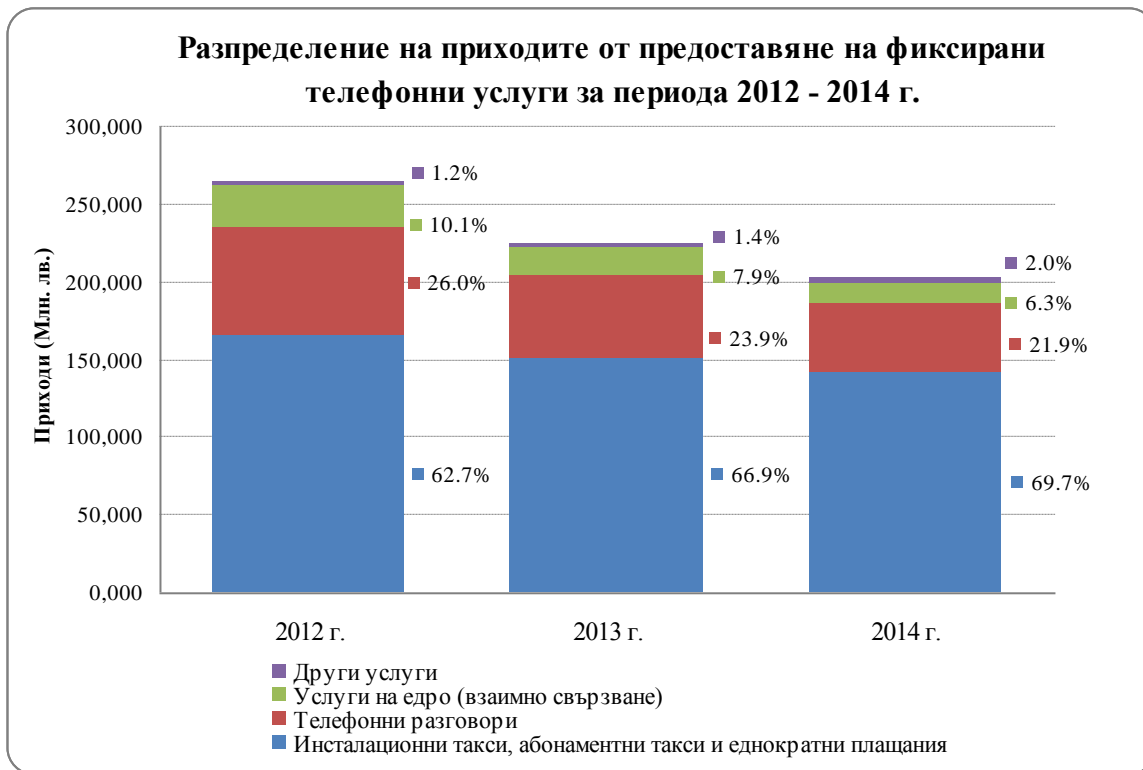
При услугата „избор на оператор” освен спад в потреблението за поредна година, се отчита и съществено намаление на броя на абонатите, ползващи услугата към края на годината. През предходната година основната част от абонатите на услугата се обслужваха от „Орбител” ЕАД, като след вливането на предприятието в „Мобилтел” ЕАД през месец октомври 2014 г., предоставянето на услугата е преустановено. Така към края на 2014 г. спрямо края на 2013 г. потребителите на услугата са намалели с 95,2%.

Разпределение на приходите и трафика от предоставяне на фиксирана телефонна услуга

Видно от фиг. 12 близо 70% от приходите от предоставяне на фиксирана телефонна услуга³¹ се формират от приходите от абонamenti. За периода 2012-2014 г. отново се отчита нарастване (със 7,0%) на относителния дял на приходите от абонamenti,

³¹ Не са включени приходите от месечни абонamenti и инсталационни такси за фиксирана телефонна услуга, включена в пакет с други електронни съобщителни услуги. Включени са приходите от услугата „избор на оператор” и приходите от повиквания чрез обществени телефони и телефонни кабинни.

което е за сметка на намалението на относителните дялове на приходите, реализирани от телефонни повиквания и услуги на едро.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 12

Тенденцията на предлагане на абонаментни планове с включени минути за телефонни повиквания продължава и през 2014 г. Данните, подадени от предприятията, показват, че значителна част от обема трафик, генериран от абонатите на фиксирана телефонна услуга, са минути, включени в месечните абонаменти. През 2014 г. този вид трафик възлиза на близо 73% от общо генерирания трафик на дребно, като очаквано най-голям дял от него се формира от повиквания в мрежата (on net), а най-малък дял – от повиквания към мобилни мрежи. В резултат, приходите, реализирани от телефонни повиквания, намаляват не само като относителен дял в общия обем на приходите от фиксирана телефонна услуга, но и в абсолютна стойност, като това намаление за периода 2013-2014 г. е със 17,2%.

Фиг. 13 представя разпределението на общия обем трафик, генериран от фиксирани мрежи.³² Видно от представеното, основна част от обема на трафика се формира от повиквания в рамките на мрежата, следван от повикванията към други фиксирани мрежи и повикванията към мрежи в чужбина.

³² Включен е трафикът, генериран от абонати на фиксирана телефонна услуга с географски номера от ННП, трафикът от абонати на услугата „избор на оператор” и трафикът от обществени телефони и телефонни кабинки.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 13

Както и през предходната година основна част от общо реализирания трафик през 2014 г. се формира от трафик в рамките на мрежата (on net) – 61,2%. През 2014 г. спрямо 2013 г., в абсолютна стойност, обемът на този вид трафик намалява с 19,1%, докато при трафика, реализиран от повикванията към други фиксирани мрежи, се отчита ръст с 12,4%.

Обществени телефони

По данни на предприятията, към края на 2014 г. броят на обществените телефони и телефонните кабинки на територията на страната отчита значителен спад в сравнение с предходната година и възлиза на 8807. Спадът в приходите е 32,3% в сравнение с 2013 г., а обемът трафик е намалял с 26,4%. Като цяло обемът на трафика, приходите и броят на поддържаните обществени телефони и телефонни кабинки се формират почти изцяло от дейността на БТК, произтичаща от задълженията на предприятието в качеството му на доставчик на универсалната услуга.

4.2. Мобилни гласови телефонни услуги

Участници на пазара

През 2014 г. няма промяна в броя на предприятията, които предоставят на българския пазар обществени мобилни телефонни услуги. Участници на този пазарен сегмент са „Мобилтел“ ЕАД, „Теленор България“ ЕАД и БТК. В средата на годината „Макс Телеком“ ООД стартира предоставянето на мобилен интернет по стандарт LTE, но не е декларирано, че осъществява мобилни гласови телефонни услуги по този стандарт.

Покритие

В таблица 3 по-долу е представена информация за покритието на мобилните наземни мрежи на трите предприятия към 31.12.2014 г.

Таблица 3

Показател	„Мобилтел” ЕАД		„Теленор България” ЕАД		БТК	
	GSM	UMTS	GSM	UMTS	GSM	UMTS
Покритие по територия	99,81%	98,90%	99,50%	91,56%	99,65%	98,17%
Покритие по население	99,99%	99,88%	99,98%	98,66%	99,99%	99,85%

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от горните данни покритието по територия и население на страната по стандарт GSM е близо 100%.

Броят на GSM базовите станции през 2014 г. спрямо края на предходната година нараства с 5,0%, като към 31.12.2014 г. общият им брой достига 8132.

Ръст в покритието се отчита и по отношение на покритието по стандарт UMTS като най-значителен, за едногодишен период, е ръстът на този показател, реализиран от „Теленор България” ЕАД.

Общият брой на активните базови станции по стандарт UMTS на трите предприятия нараства, като към 31.12.2014 г. достига 4729, което представлява ръст от 21% спрямо края на предходната година.

Инвестициите, вложени в мобилни мрежи, представляват 60% от общите инвестиции на мобилните предприятия, като се отчита ръст от 28% за едногодишен период.

Развитие на сегмента мобилни гласови телефонни услуги

През 2014 г. този пазарен сегмент се характеризира със спад на общите приходи от предоставяне на мобилни телефонни услуги, които спрямо предходната година намаляват със 7,5% и към края на 2014 г. възлизат на 1,157 млрд. лв.³³

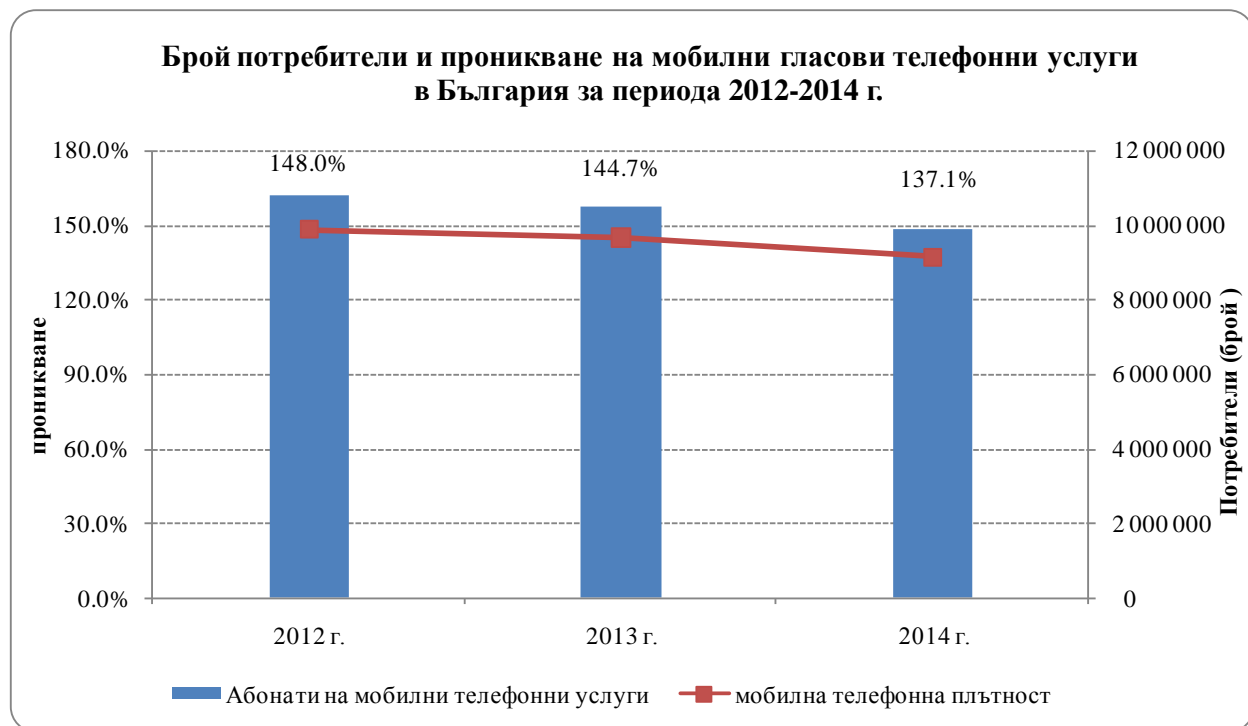
Във връзка с необходимостта от уеднаквяване на показателите с тези на международни институции, КРС промени дефиницията на показателя брой на активните SIM³⁴, като за активни се считат SIM карти, чрез които са осъществени изходящи или входящи повиквания поне веднъж през последните 3 месеца. Поради тази причина е отчетен спад в броя на активните SIM карти³⁵ с възможност за ползване на гласови

³³ Включва приходи от мобилни гласови телефонни услуги и допълнителни услуги, свързани с мобилната гласова услуга (като SMS, MMS, видео разговори, справочно-информационни услуги и др.) с изключение на приходите от месечни абонamenti за мобилна телефонна услуга, предоставяна в пакет с други електронни съобщителни услуги.

³⁴ За 2012 и 2013 г. показателят включва брой активни SIM карти с възможност за ползване на гласови услуги и при срок на валидност за предплатените карти 12 месеца.

³⁵ Не са включени картите за пренос на данни без възможност за осъществяване на гласови телефонни повиквания.

услуги, който към 31.12.2014 г. е 9 870 806 или с 5,9% по-малко спрямо края на 2013 г. (фиг. 14).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 14

В резултат на намалението в абсолютно изражение на потребителите на мобилни телефонни услуги през 2014 г. показателят „мобилна телефонна плътност“ бележи спад от близо 8 процентни пункта спрямо 2013 г., достигайки 137,1%.

Продължава преразпределението на пазарните дялове на трите мобилни предприятия. Първото навлязло на пазара предприятие „Мобилтел“ ЕАД³⁶ отчита спад в дяловете, изчислени както според броя на абонатите, така и според приходите от предоставяне на мобилни телефонни услуги, за сметка на нарастване на пазарния дял най-вече на БТК³⁷ и незначително нарастване на пазарния дял (на база абонати) на „Теленор България“ ЕАД³⁸.

Сред основните фактори, оказващи влияние за развитието на сегмента са насищането на традиционните пазари на гласови услуги, намаленията на цените за терминиране в индивидуални мобилни мрежи, наложени с Решение № 1362 на КРС от

³⁶ През 2014 г. относителният дял на „Мобилтел“ ЕАД, изчислен на база брой абонати, възлиза на 38,8% и намалява за едногодишен период с близо 2 процентни пункта, а този, изчислен на база приходи, възлиза на 38,9%, като отбелязва спад от 3,4 процентни пункта.

³⁷ През 2014 г. относителният дял на БТК, изчислен на база брой абонати, възлиза на 23,2% като нараства с 1,1 процентни пункта спрямо предходната година, а този, изчислен на база приходи, възлиза на 26%, като отбелязва ръст от 4,8 процентни пункта.

³⁸ През 2014 г. относителният дял на „Теленор България“ ЕАД, изчислен на база брой абонати, възлиза на 38,0%, като нараства с 0,8 процентни пункта спрямо предходната година, а този, изчислен на база приходи, възлиза на 35,1%, като е отчетен спад от 1,4 процентни пункта.

31.05.2012 г. и Решение № 135 от 14.02.2013 г. и увеличеното потребление на мобилни телефонни услуги, предлагани в пакет с други електронни съобщителни услуги (за едногодишен период се наблюдава увеличение от 35% в броя абонати на пакетни услуги).

Съотношение между потребители на предплатени услуги и абонати по договор

Видно от данните на фиг. 15, броят на абонатите по договор у нас продължава да нараства за сметка на броя на потребителите на предплатени услуги, чиито дял в общия брой потребители на мобилни телефонни услуги намалява до 29% (фиг. 15)³⁹. През 2014 г., следвайки тенденцията от предходните години, над половината (53,3%) от активираните през 2014 г. нови абонати са по договор.

Спадът в отчетения брой активни предплатени карти към 31.12.2014 г. – близо 21%, се отразява на показателя „брой активни SIM карти“, който, както вече беше посочено, намалява спрямо предходната година.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 15

Абонати на услуги, предоставяни под друга търговска марка⁴⁰

Според предоставените в КРС данни към 31.12.2014 г. относителният дял на броя абонати на услуги, предоставени под друга търговска марка, в общия брой активни SIM карти с възможност за ползване на гласови услуги, намалява спрямо края на 2013 г. и се

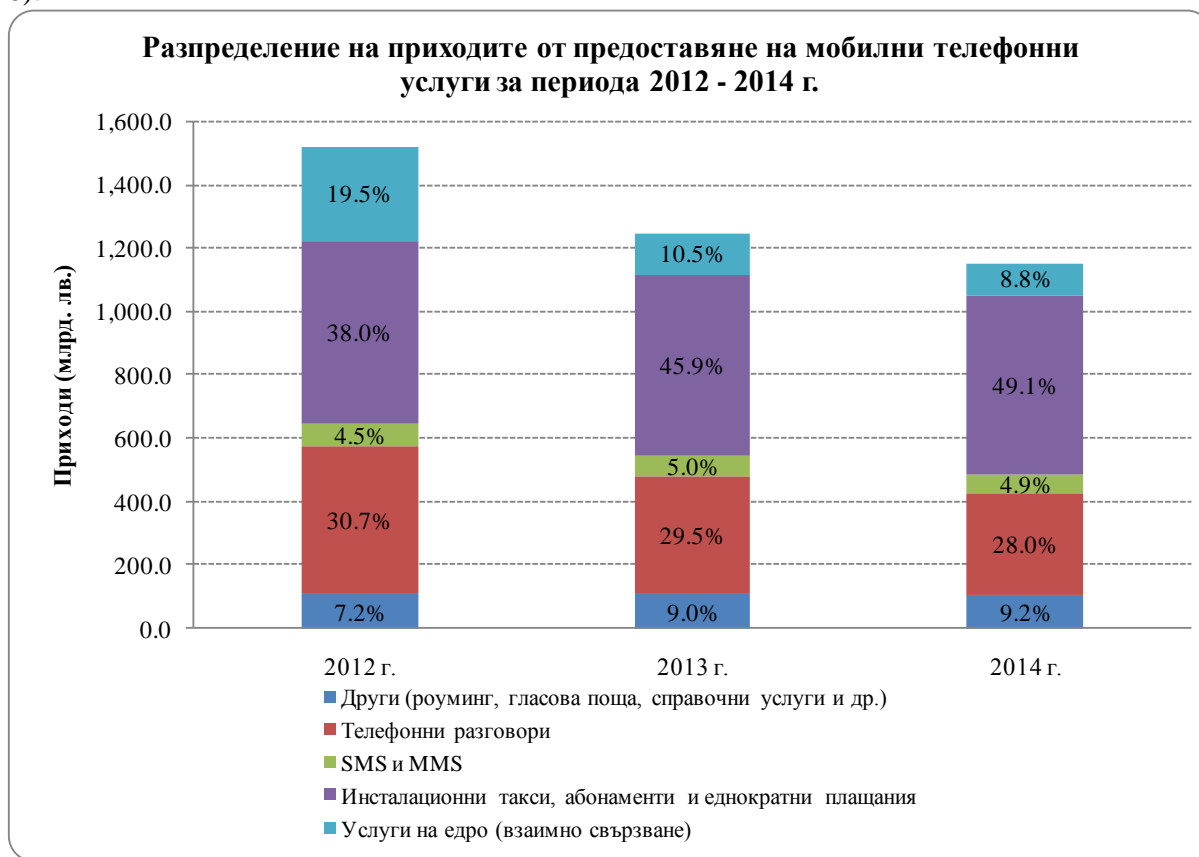
³⁹ Данните не отчитат картите за услуги за мобилен пренос на данни, от които не могат да бъдат осъществявани гласови телефонни повиквания.

⁴⁰ Под други търговски марки се имат предвид както търговски марки, собственост на предприятието (от типа на Loop, Frog Mobile), така и собственост на други юридически лица (от типа на Ало, Да!). През 2014 г. БТК не предлага услуги, предоставени под друга търговска марка.

доближава до данните от 2011 г. – около 4%. Отчетеното намаление (в абсолютни стойности) от близо 33% се дължи на спада в броя на предплатените карти, породен основно както от актуализираната дефиниция за активна SIM карта, така и от пренасочване на интереса на потребителите към ползването на услуги по договор и към плановете на предприятията за собствената търговска марка.

Разпределение на приходите от услуги, предоставяни чрез мобилни мрежи

Определяща роля в структурата на приходите продължават да имат тези от месечен абонамент и инсталационни такси. През 2014 г. делът им е нараснал с близо 3 процентни пункта спрямо 2013 г. и представляват 49,1% от общия обем на сегмента (фиг. 16).

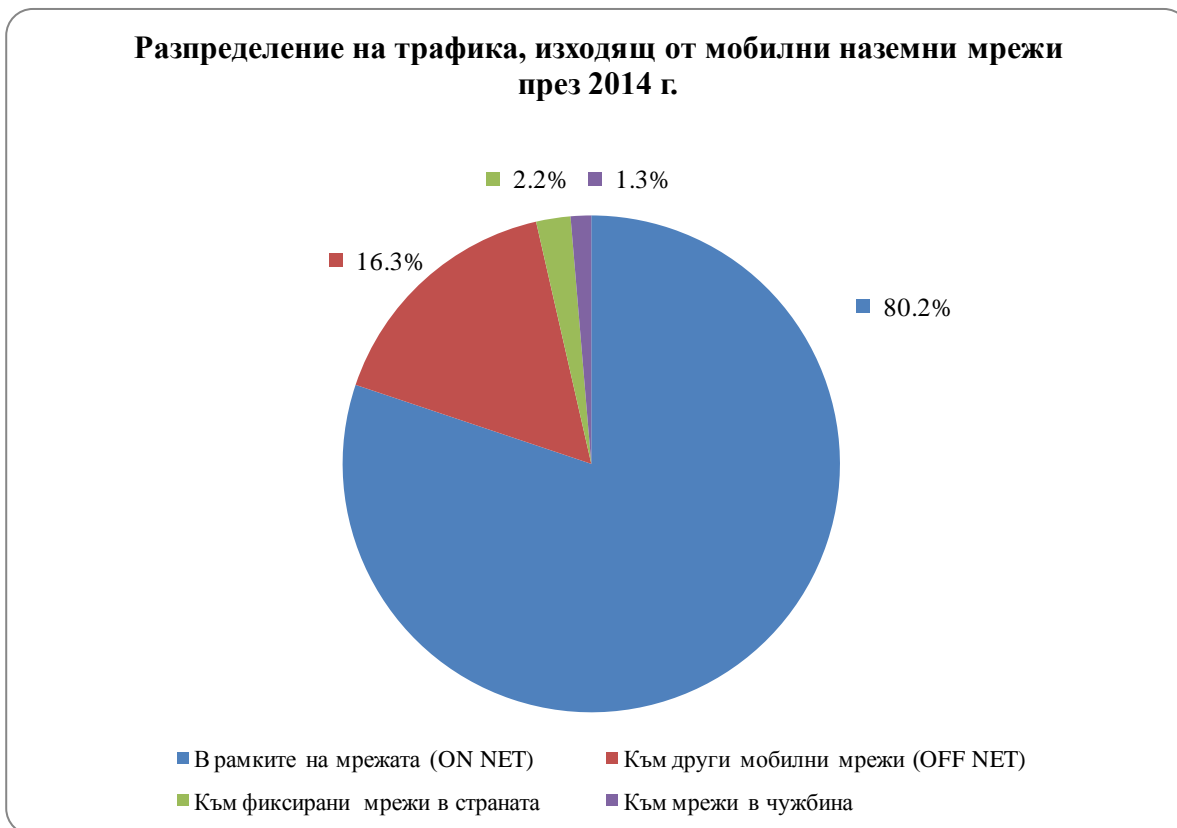
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 16

Приходите от гласовата телефония формират за поредна година около 30% от общата сума на приходите от мобилни телефонни услуги. Реално делът на гласовите услуги е още по-голям, като се отчита, че приходите от включените в тарифните планове минути за разговори са отчетени в приходите от месечен абонамент.

През 2014 г. относителният дял на трафика в рамките на дадена мобилна мрежа представлява 80,2% от общия генериран трафик на дребно в мобилните мрежи в страната (фиг. 17). Следвайки тенденцията от 2013 г., относителният дял на трафика в рамките на дадена мобилна мрежа продължава да намалява с бавни, но постоянни темпове, като отбелязва спад от 2,8 процентни пункта спрямо предходната година. Относителният дял

на трафика, генериран към други мобилни мрежи, е 16,3%, като бележи ръст от близо 3 процентни пункта спрямо предходната година. Делът на изходящия трафик към фиксирани мрежи запазва нивото си от предходните години (2012 и 2013 г.) – 2,2% от общо генерирания през 2013 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 17

Кратки мултимедийни и текстови съобщения

През изтеклата 2014 г. е отчетен спад както в броя изпратени мултимедийни съобщения (с 14,8%), така и в броя на изпратените кратки текстови съобщения (с близо 7%).

4.3. Гласови услуги, предоставяни чрез мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA) с ползване на радиочестотен спектър

Мрежите за широколентов безжичен достъп (BWA) с ползване на радиочестотен спектър позволяват предоставянето на гласови телефонни услуги с географски и негеографски номера чрез използването на WiMax технология.

Към 31.12.2014 г. няма изменение по отношение на издадените разрешения за изграждане на електронни съобщителни мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA). Три са предприятията, които въз основа на разрешенията имат възможност да предоставят обществени електронни съобщения чрез BWA мрежи: „Макс Телеком” ООД, „Некском-България” ЕАД, и „Мобилтел” ЕАД. От тях търговска дейност осъществяват „Макс Телеком” ООД и „Некском-България” ЕАД.

Гласовите услуги чрез негеографски номера се предоставят с национален код за достъп 99X и позволяват ограничена подвижност (номадност) на абонатите, които могат да използват услугата навсякъде, където мрежата на предприятието, на което са абонати, има покритие. Тези услуги се предоставят единствено от „Макс Телеком” ООД. „Нексом-България” ЕАД предоставя WiMax телефонни услуги чрез географски номера, поради което техните абонати и приходи се включват в сегмента „фиксирана гласова телефонна услуга”.

През 2014 г. намалението на броя на абонатите на широколентов безжичен достъп до интернет⁴¹ и на броя на абонатите на гласови услуги, регистрирано през 2013 г., продължава.

Към 31.12.2014 г. общият брой на абонатите на гласови услуги (на самостоятелни и пакетни услуги) с код за достъп от типа 99X намалява с 69,4%, спрямо данните в края на 2013 г., като намалението при абонатите на самостоятелни услуги е 85,4%, а при абонатите с включена пакетна услуга е 37,2%. При приходите⁴² се наблюдава спад от 41,2% за едногодишен период. Значителният спад на броя на абонатите се дължи на преустановяване на предлагането на гласови услуги за нови абонати в WiMax мрежата на „Макс Телеком” ООД и е следствие от стратегията за развитие на предприятието, която предвижда настоящите клиенти, ползващи услугите, базирани на WiMax технология, да мигрират до края на 2015 г. към изграждащата се LTE мрежа.

5. Услуги по предоставяне на линии под наем

Сегментът „линии под наем” запазва обема си от предходната година – общите приходи от предоставяне на услугата през 2014 г. възлизат на 32,315 млн. лв., което представлява увеличение с 0,04% спрямо 2013 г.⁴³

Обобщена информация за броя на предприятията, предоставяли услугата „линии под наем”, включително „международни линии под наем”, както и за размера на получените от тях приходи, е представена в таблица 4 по-долу.

Таблица 4

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2014 г.	Брой отдадени линии под наем към 31.12.2014 г.	Приходи (в млн. лв. без ДДС)
1. Линии под наем на едро	19	3 664	20,281
1.1. Национални линии под наем	17	3 405	14,450
1.2. Международни линии под наем	7	259	5,831
2. Линии под наем на дребно	9	3361	12,034
Общо	21	7 025	32,315

Източник: Данни, подадени в КРС

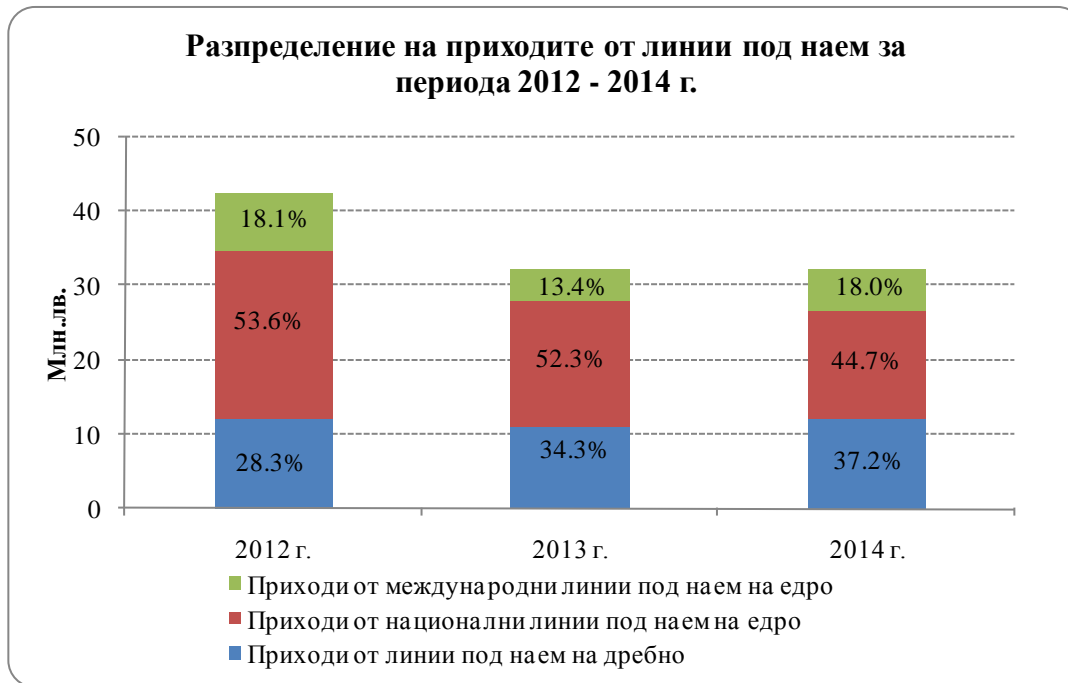
⁴¹ Информация е представена в частта „Пренос на данни и/или достъп до интернет”.

⁴² Не са включени приходите от месечни абонаменти за телефонната услуга, включена в пакет с други електронни съобщителни услуги. Включени са нетрафикни приходи (приходи от месечен абонамент за самостоятелни услуги) и трафикни приходи от услуги на дребно и от услуги на едро.

⁴³ Включени са приходите от национални линии под наем на едро и дребно, както и приходите от националните участъци на международните линии под наем.

Според данните от регистъра на КРС към 31.12.2014 г. общо 84 предприятия са уведомили КРС за намеренията си да предоставят услугата „линии под наем”, включително „международни линии под наем”. От тях 16 са нови предприятия⁴⁴, а едно предприятие⁴⁵ е декларирало отказ от намеренията си да предоставя услугата. В края на 2014 г. 21 предприятия⁴⁶ са били активни на пазарния сегмент на линии под наем, седем⁴⁷ от които са предоставяли услугата както на пазара на дребно, така и на този на едро.

На фиг. 18 е представена структурата на реализираните приходи от предоставяне на услугата „линии под наем” (на едро и дребно) за периода 2012-2014г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 18

⁴⁴ „ГТС ТЕЛЕКОМ СРЛ (GTS TELECOM SRL)”, „Ай Ди Ти Ви” ЕООД, „Разлог Медия Консултинг” ЕООД, „МИТКО.КОМ” ЕООД, „Ай Ти Ен Ес Глобал” ЕООД, „Видеосат 21 век” ООД, „Видеосат Долна Оряховица 21 ВЕК” ООД, „НЕТ+2014” ЕООД, „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР” ЕАД, ЕТ „Александър Дойчев-АНС”, „Омега Транс” ООД, „Ариел Диджитал” ЕООД, „ТСБГ Хостинг” ЕООД, „Линейни мрежи” ЕООД, „ГМ Къмюнити” ООД, „Инфраструктурни проекти” ЕООД.

⁴⁵ „Транс Телеком” АД.

⁴⁶ „Ай Ти Ди Нетуърк” АД, „Близу Медиа енд Броудбенд” ЕАД, „Булгартел” ЕАД, БТК, „Вестител БГ” АД, „Глобъл Комюникейшън Нет” АД, „ГТС ТЕЛЕКОМ СРЛ (GTS TELECOM SRL)”, „Ен Би Ай Системи” ООД, „ЕнджълСофт” ООД, ЕТ „ЕнджълСофт – Ангел Гаров”, „Мобилтел” ЕАД, „Нетера” ЕООД, „НЕТ ИС САТ” ООД, „Новател” ЕООД, „Плади Компютърс” ООД, „Пронет Телеком” ООД, „София Комюникейшънс” ЕАД, „Телекабел” АД, „Теленор България” ЕАД, „Телнет” ООД и „Тюрк Телеком Интернешънъл” ЕООД.

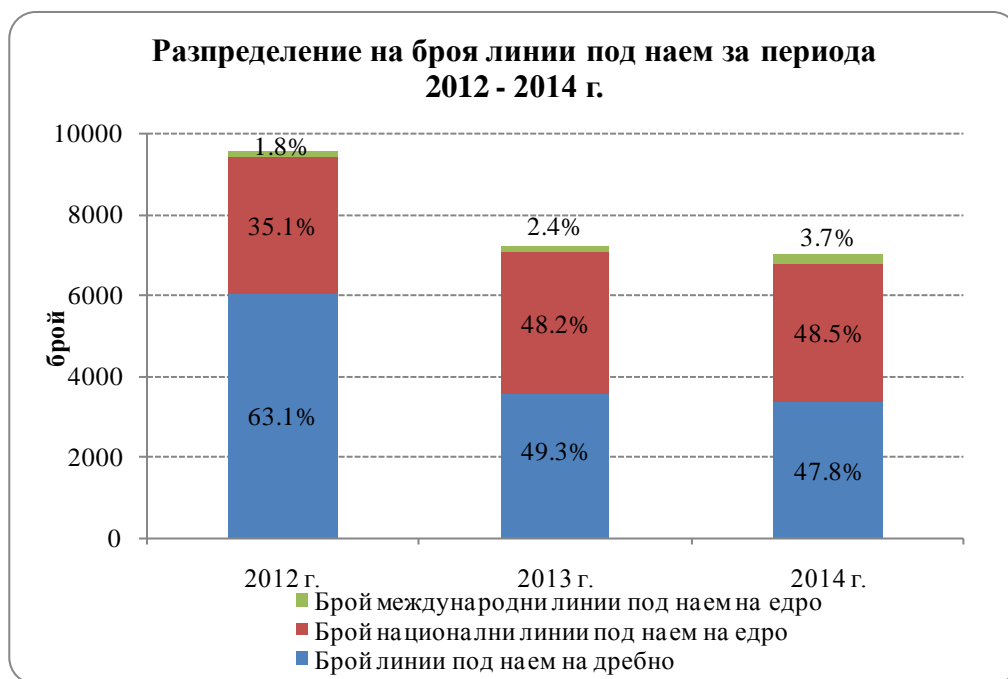
⁴⁷ „Ай Ти Ди Нетуърк” АД, „Близу Медиа енд Броудбенд” ЕАД, БТК, „Вестител БГ” АД, „Мобилтел” ЕАД, „София Комюникейшънс” ЕАД и „Телнет” ООД.

Видно от данните, представени на фиг. 18, е налице изменение в съотношението между приходите от линии под наем на дребно и тези на едро (в това число национални и международни), въпреки почти запазенния обем на целия пазар.

Приходите от национални линии под наем на едро представляват все още значителна част (44,7%) от общия обем на пазара на линии под наем, въпреки отчетеното намаление от 14,4% спрямо 2013 г. Приходите от международни линии под наем на едро⁴⁸, представляват 18,1% от общия обем приходи от линии под наем, като през 2014 г. се отчита ръст както в абсолютни стойности (с 34,4% спрямо 2013 г.), така в дела им – с 4,6 процентни пункта. Две нови предприятия са започнали предоставянето на международни линии, а други 2 отчитат увеличение на приходите си за едногодишен период с над 60%.

Тенденцията, наблюдавана в предходните години по отношение на приходите от линии под наем на дребно, се запазва, като е регистрирано нарастване на показателя с 8,6% за едногодишен период. Делът на приходите от линии под наем на дребно в общия обем на пазара се увеличава с 2,9 процентни пункта спрямо 2013 г. и достига 37,2%.

Общият брой линии под наем на едро и на дребно, предоставени през 2014 г. намалява с 2,8% в сравнение с предходната година, което се дължи на намалението в броя на предоставените линии под наем на дребно с 5,8% и намалението в броя на предоставените национални линии под наем на едро с 2,2%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 19

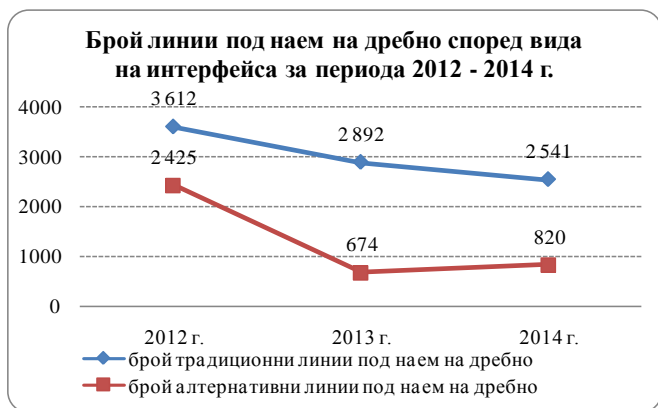
Видно от фиг. 19, през 2014 г. разпределението на линиите под наем е почти идентично с това през 2013 г. Делът на линиите под наем на дребно представлява 47,8% от общия брой линии, като се отчита спад спрямо 2013 г. с 1,5 процентни пункта.

⁴⁸ Включва приходи от националните участъци на международни линии под наем, не включва приходи от транзитни международни линии.

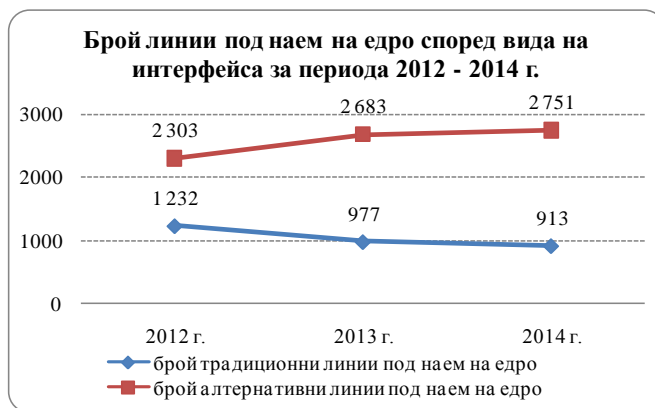
Новооткрити през 2014 г. са 290 линии, които представляват 8,6% от общия брой линии под наем на дребно. Прави впечатление фактът, че при намаление с 5,8% на броя линии на дребно спрямо предходната година, приходите от тях не само се запазват, но и бележат лек ръст. Това се дължи на факта, че над 80% от отдадените под наем линии са със скорости по-високи от 10 Mbit/s. Цените за наемане на тези линии са по-високи в сравнение с цените за линии с по-ниски скорости, което води до по-високи приходи от предоставяне на услугите. Въпреки минималния дял (3,7%), който броят на международните линии заема в общата структура, те отчитат ръст от 46,3% в абсолютно изражение за едногодишен период.

През 2014 г. пазарният дял на историческото предприятие, изчислен на база приходи отбелязва незначително намаление под 1% и остава относително висок – 63,1%. Пазарният дял на БТК, изчислен на база брой линии, намалява с 5,31 процентни пункта и за отчетната година възлиза на 46,39%.

На фигури 20 и 21 е представено разпределението на предоставените линии под наем на едро и на дребно за периода 2012-2014 г. според вида на интерфейса.

Източник: Данни, подадени в КРС
Фиг. 20

Източник: Данни, подадени в КРС
Фиг. 21

Видно от данните, тенденцията на постепенно намаляване на броя традиционни линии на дребно се запазва, като за едногодишен период се наблюдава спад на показателя от 12,1%. Броят на алтернативните линии на дребно, за разлика от предходната година, отчита ръст от 21,7% спрямо 2013 г.

Аналогични тенденции се наблюдават и при линиите под наем на едро (фиг. 22). Спадът в броя на традиционните линии на едро е 6,6%, при отчетен ръст от 2,5% при алтернативните линии.

Като цяло пазарът на линии под наем се развива в съответствие с търсенето на услуги с високи скорости. През 2014 г. се отчита наличието на по-трайна тенденция по отношение на намаляване на броя линии под наем. В същото време, поради ориентиране на търсенето към линии под наем с по-високи скорости, приходите от тях за същия период се запазват почти без изменение.

6. Пренос на данни и достъп до Интернет

През 2014 г. услугите за достъп до интернет и пренос на данни в страната продължиха да се развиват във възходяща посока. В таблица 5 е представена обобщена

информация за броя на предприятията, предоставяли през 2014 г. услуги на този пазарен сегмент, за броя на техните абонати/потребители, както и размера на получените от тях приходи.

Таблица 5

Брой абонати/потребители и приходи по вид на предоставяните през 2014 г. услуги за достъп до интернет и пренос на данни

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2014 г.	Брой абонати/потребители към 31.12.2014 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС) ²
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	
1. Услуги за достъп до интернет и пренос на данни на дребно	<i>///</i>	<i>///</i>	<i>///</i>	332,866
1.1. Достъп до интернет ³ , в т. ч.:	640	4 612 623	2 248 441	292,376
1.1.1. фиксиран	545	1 457 329	<i>///</i>	<i>///</i>
1.1.2. безжичен	177	3 155 294	<i>///</i>	<i>///</i>
мобилен достъп ⁴	4	3 105 213	1 489 610	<i>///</i>
сателитен	1	<i>///</i>	<i>///</i>	<i>///</i>
друг вид (Wimax, RLAN, HomeBox, Microwave)	175	<i>///</i>	<i>///</i>	<i>///</i>
1.2. Услуги за пренос на данни	58	<i>///</i>	<i>///</i>	38,743
1.3. Други услуги (хостинг, електронна поща и др.)	<i>///</i>	<i>///</i>	<i>///</i>	1,747
2. Услуги на едро	<i>///</i>	<i>///</i>	<i>///</i>	39,486
2.1. Предоставяне на капацитет за интернет свързаност (Peering и Transit)	91	<i>///</i>	<i>///</i>	18,434
2.2. Услуги за пренос на данни	24	<i>///</i>	<i>///</i>	20,138
2.3. Предоставяне на едро на достъп до интернет чрез мрежи за достъп от следващо поколение (NGA)	13	<i>///</i>	<i>///</i>	0,913
Общо	<i>///</i>	<i>///</i>	<i>///</i>	372,351

¹Вкл. абонати на пакетни услуги

²Без приходи от пакетни услуги

³Данните за общия брой абонати и приходи на услуги за достъп до интернет и приходите са получени въз основа на експертна оценка, на база постъпили в КРС данни от 84,9% от регистрираните предприятия.

⁴Вкл. се мобилен достъп с карти за данни или модем, пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет и абонати на пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове, чрез мобилни мрежи от трето и четвърто поколение UMTS/HSPA+/LTE

Източник: Данни, подадени в КРС

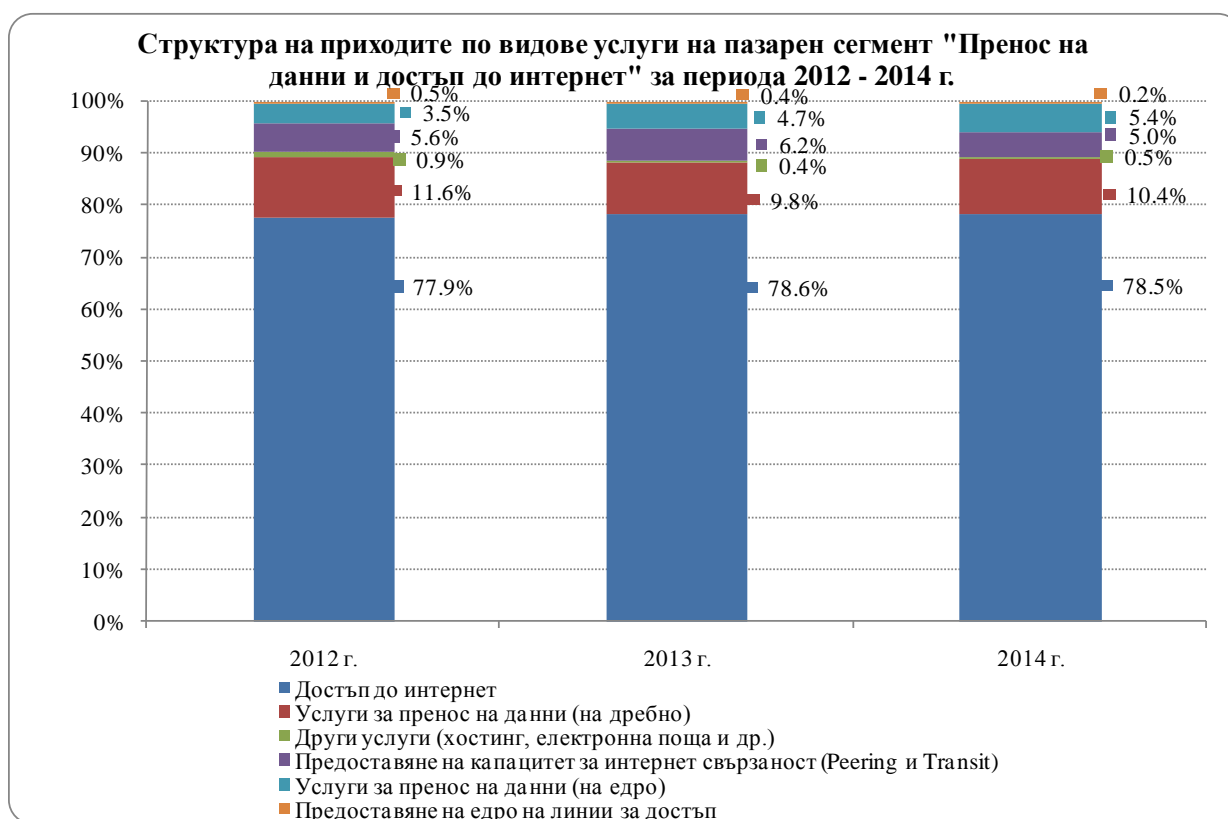
Участници на пазара

Към края на 2014 г. общият брой на регистрираните в КРС предприятия с намерения да предоставят услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет е 897 и в сравнение с предходната година се отчита увеличение от 3%. Броят на предприятията, предоставящи реално услуги за достъп до интернет и пренос на данни, е 640, като за изминалата година се отчита ръст от 4% (или 26 предприятия повече) спрямо 2013 г.

Пазарът на фиксиран достъп до интернет продължава да бъде силно фрагментиран, значителна част от предприятията са малки локални доставчици с дейност най-често в рамките на едно населено място и с неголяма по обем абонатна маса, а десетте най-големи предприятия с пазарен дял над 1% (на база абонати) обхващат 69,1% от абонатите на фиксиран широколентов достъп.

Развитие на сегмента „Пренос на данни и достъп до интернет”

През 2014 г. приходите⁴⁹ от сегмента „Пренос на данни и достъп до интернет” достигат 372,351 млн. лв., като се увеличават с 2,2% спрямо 2013 г. Приходите от услуги на дребно са 332,866 млн. лв. и в сравнение с 2013 г. се повишават с 3,0%, докато приходите от услуги на едро възлизат на 39,486 млн. лв. и отчитат намаление с 3,8% спрямо предходната година. На фиг. 22 е представена структурата на реализираните приходи за периода 2012-2014 г.⁵⁰

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 22

Видно от представените данни, общата структура на приходите в сегмента остава относително стабилна, като приходите от услуги за достъп до интернет на дребно заемат

⁴⁹ Включва приходи от самостоятелно предлагани услуги за достъп до интернет на дребно (фиксиран и безжични), услуги за пренос на данни на дребно и услуги на едро (капацитет за интернет свързаност, услуги за достъп на едро, предоставяне на едро на достъп до интернет чрез мрежи за достъп от следващо поколение (NGA), услуги за пренос на данни на едро).

⁵⁰ Данните за 2012 и 2013 г. са актуализирани.

най-голям относителен дял (78,5%). През изминалата година те достигат 292,4 млн. лв. и отчитат ръст в абсолютна стойност от 2,2%. Въпреки че се отчита минимално увеличение (с 0,7 процентни пункта) на относителния дял на приходите от услуги за пренос на данни (на дребно и на едро) в общия обем на приходите, за едногодишен период те нарастват с 11,9% в абсолютна стойност.

През изминалата година броят на абонатите на услуги за достъп до интернет в страната отбелязва съществен ръст. Към 31.12.2014 г. общият брой на абонатите на интернет услуги (от фиксиран и мобилен достъп до интернет) възлиза на 4 612 623 и се повишава с 20,7% спрямо 31.12.2013 г. През 2014 г. абонатите, ползващи пакетни услуги (с включен фиксиран или мобилен достъп), се увеличават с 33,4% до 2 248 441, като техният относителен дял представлява почти половината (48,7%) от общия брой абонати, ползващи услуги за достъп до интернет.

Към 31.12.2014 г. абонатите, ползващи мобилни услуги за достъп до интернет⁵¹, нарастват с 31,2% спрямо предходната година и достигат 3 105 213. Повишаването на броя на абонатите на мобилен достъп до интернет в страната се дължи на нарастването с 50,2% за едногодишен период на потребителите на пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет. Абонатите, които ползват мобилен интернет чрез карти за данни и/или модем, се увеличават с 17,6%, а закупилите допълнително пакети за пренос на данни към абонаментните си планове нарастват с 17,1%.

От средата на 2014 г. стартира и търговското предлагане на услуги за мобилен достъп до интернет, предоставяни посредством LTE технология. В края на 2014 г. потребителите, ползващи LTE достъп, представляват 0,3% от абонатите на мобилен интернет чрез карти за данни и/или модем. Предлаганите абонаментни и предплатени планове за крайните потребители предоставят високоскоростен достъп със скорост на даунлоуд от международното пространство до 75 Mbps и скорост на ъплоуд до 25 Mbps, като включения обем данни за трафик на максимално достижимата скорост в зависимост от избрания тарифен план може да достигне до 300 GB на месец. След изчерпване на включения обем данни, скоростта пада до 256 Kbps на даунлоуд и 128 Kbps на ъплоуд.

Броят на абонатите на фиксиран достъп до интернет (включително услуги в пакет) се увеличава с 4,3% спрямо 31.12.2013 г. и достига 1 457 329⁵².

На фиг. 23 е представено проникването⁵³ на широколентовия фиксиран достъп до интернет по население и домакинства⁵⁴ и на мобилния достъп⁵⁵ по население за периода 2012-2014 г.

⁵¹ Мобилен достъп чрез карти за данни и модеми, абонати на пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове, абонати на пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет, чрез мобилни мрежи от трето и четвърто поколение UMTS/HSPA+/LTE.

⁵² Въз основа на експертна оценка, базирана на получени в КРС данни от 84,9% от регистрираните предприятия.

⁵³ За изчисление на този показател са използвани данните от оценката на НСИ за населението на страната към 31.12.2012 г., 31.12.2013 г. и към 31.12.2014 г. и данните от преброяването през 2011 г.

⁵⁴ Използвани са данни за броя домашни абонати към края на съответната година.

⁵⁵ Включват се: абонати на пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет, карти за данни и модеми, абонати на пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове, както и потребители на услуги за мобилен достъп до интернет, предоставяни без отделен абонамент.

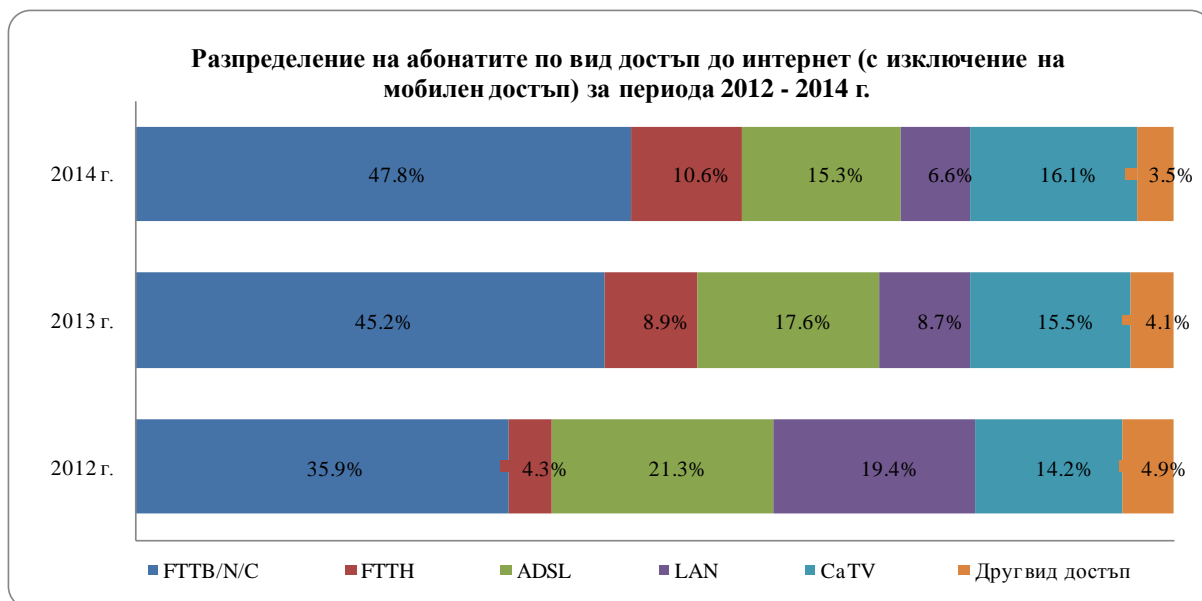
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 23

В края на 2014 г. проникването на широколентовия фиксиран достъп до интернет сред домакинствата в страната достига 44,9% спрямо 43,1% в края на предходната година и 40,4% в края на 2012 г. За разглеждания период (2012-2014 г.) промяната в показателя „проникване на широколентов фиксиран достъп до интернет на база население” е 2,1 процентни пункта и към 31.12.2014 г. достига 20,9%. Ръстът в броя на абонатите на мобилен достъп до интернет рефлектира и върху показателя за проникване на мобилен достъп до интернет по население в България. За разглеждания период неговата стойност нараства с почти 18,2 процентни пункта и достига 65,8% от населението на страната.

Разпределението на абонатите на фиксиран и безжичен достъп (с изключение на абонатите на мобилен достъп) по видове достъп до интернет за периода 2012-2014 г.⁵⁶ е показано на фиг. 24.

⁵⁶ Данните за 2012 и 2013 г. са актуализирани.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 24

Видно от графиката по-горе, към 31.12.2014 г. преобладаващата част от абонатите на интернет услуги в България (58,4%), ползват достъп чрез влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни (FTTx), като за периода 2012 - 2014 г. е отчетен ръст от 18,2 процентни пункта.

На второ място по брой на абонати вече е достъпът чрез мрежите за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми (CaTV), базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална (HFC) технология и стандарт DOCSIS. През 2014 г. абонатите на CaTV достъп нарастват със 7,6% в сравнение с предходната година, което в относителния дял на абонатите представлява увеличение с 0,6 процентни пункта. Постоянният ръст на абонатите на тази технология е вследствие от въвеждането на следващо поколение стандарти за пренос на данни при хибридните кабелни мрежи (DOCSIS 3.0), при които максималната скорост към абоната може да достигне до 150 Mbps. Към края на 2014 г. абонатите на кабелен протокол за достъп DOCSIS 3.0 нарастват с 27,2% и достигат 60,3% от общия брой абонати на CaTV.

Тенденцията за спад на абонатите на ADSL достъп продължава и през 2014 г., като в периода 2012-2014 г. е отчетен спад с 6,0 процентни пункта на дела на този вид достъп в общия брой абонати. Това изменение се дължи основно на обновяването на мрежата на историческото предприятие и инвестициите, които то извършва в изграждането на оптичната си мрежа, поради което се отчита и ръст от 77,3% в броя на абонатите му на оптичен достъп за едногодишен период.

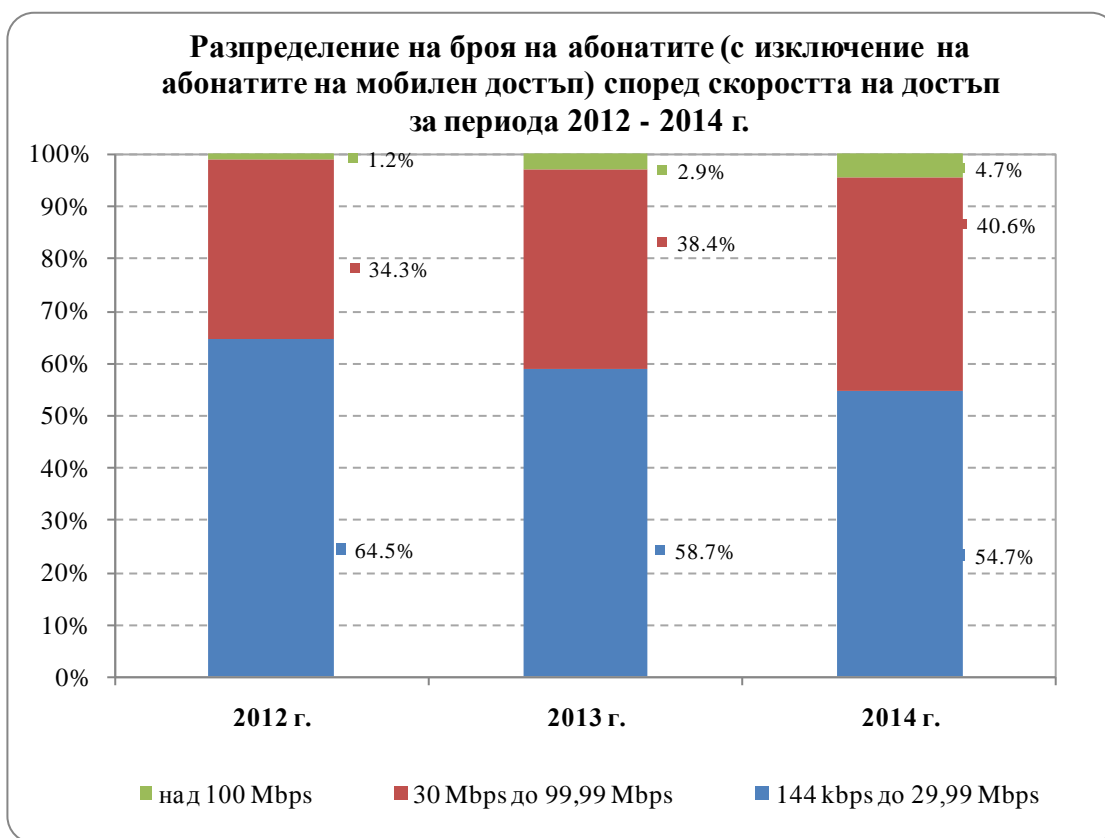
Абонатите на LAN⁵⁷ достъп през 2014 г. продължават да намаляват и за периода 2012-2014 г. се отчита 12,8 процентни пункта понижение в относителния дял на абонатите в общата структура на пазара, като това намаление е основно за сметка на нарастване на дела на абонатите на оптична свързаност.

⁵⁷ LAN (Local Area Network) достъп – достъп чрез локална кабелна мрежа (изградена, например, на базата на Ethernet), при която не се използва оптична връзка.

Останалите видове достъп (RLAN, Microwave, Dial-up, специално организиран достъп, достъп чрез спътникови мрежи, WiMax достъп), заемат незначителен относителен дял (3,5%), като тенденцията на спад от предходните години продължава.

Ясно забележимата тенденция на миграция на абонатите към мрежи за достъп от следващо поколение (NGA) определя и водещата позиция, която страната има сред останалите държави-членки на ЕС по показателя „дял на абонати на широколентов достъп до интернет”, реализиран чрез NGA мрежи. За изминалата година той се повишава с 4,8 процентни пункта и достига 63,6%.

Възходящото развитие на широколентовия достъп до интернет, реализиран чрез NGA мрежи, оказва положителна роля и върху скоростта на предлаганите интернет услуги. На следващата графика е представено разпределението на броя на абонатите на достъп до интернет според скоростта на даунлоуд от международното пространство за тригодишния период 2012-2014 г.⁸ Поради пренебрежимо малкия брой абонати, ползващи теснолентов достъп (0,03% от общия брой), данните за този вид достъп не са представени на фиг. 25.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 25

В резултат от увеличаващия се дял на абонатите, ползващи оптична свързаност (ФТТВ/ФТТН) и кабелен протокол за достъп DOCSIS 3.0, към края на 2014 г. 40,6% от потребителите на широколентов интернет достъп ползват високоскоростен достъп със

⁸ Данните за 2012 г. и 2013 г. са актуализирани.

скорост на даунлоуд от международното пространство от 30 Mbps до 99 Mbps, което представлява увеличение с общо 6,3 процентни пункта спрямо данните за 2012 г. Най-голям ръст се наблюдава при потребителите на свръх-високоскоростен (над 100 Mbps) достъп, които се увеличават над 4 пъти (до 71 351 от 16 195 абоната към 31.12.2012 г.).

Въз основа на горепосочените данни, може да се посочат следните очаквания за развитието на този пазарен сегмент през 2015 г.:

- запазване на тенденцията за увеличение на абонатите, включително тези ползващи пакетни услуги (с включен фиксиран или мобилен достъп);
- ще продължи миграцията към мрежи за достъп от следващо поколение (NGA), което от своя страна ще повиши и дела на абонатите, ползващи високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп до интернет;
- темпът на растеж на абонатите на мобилен достъп ще продължи да превишава ръста при абонатите на фиксиран достъп и ще бъде една от основните предпоставки в увеличаването на броя на абонатите в сегмента, както и в нарастването на показателя за проникването на интернет услугите сред домакинствата и населението в страната.

7. Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми

През 2014 г. обемът на пазарния сегмент „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми” възлиза на 265,073 млн. лв. и бележи ръст спрямо 2013 г. в размер на близо 3%.

Обобщена информация за броя на предприятията, предоставяли услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, за броя на техните абонати/потребители, както и за размера на получените от тях приходи, заедно със структурата на сегмента, е представена в таблица 6 и на фиг. 26 по-долу:

Таблица 6

Брой абонати/потребители и приходи по вид на предоставяните през 2014 г. услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми в сегмента

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2014 г.	Брой абонати/потребители към 31.12.2014 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС) ²
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	
1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно	312	1 826 980	713 832	198,618
1.1. Кабелна телевизия ³	279	815 034	328 753	73,565
1.2. Спътникова (сателитна) телевизия	3	822 345	205 088	123,451
1.3. IPTV	33	189 851	180 229	1,601
2. Предоставяне на пренос/разпространение на радио- и/или телевизионни програми	15	180	///	66,456
2.1. Услуги за пренос на радио- и/или телевизионни програми	6	44	///	10,148
2.2. Услуги за разпространение на радио- и/или телевизионни програми, в т.ч. IPTV услуга на едро, предоставяна на други предприятия	10	136	///	56,307
3. Наземно радиоразпръскване на радио- и/или телевизионни програми⁴	73	///	///	///
Общо	///	///	///	265,073

¹Вкл. абонати на пакетни услуги

²Без приходи от пакетни услуги

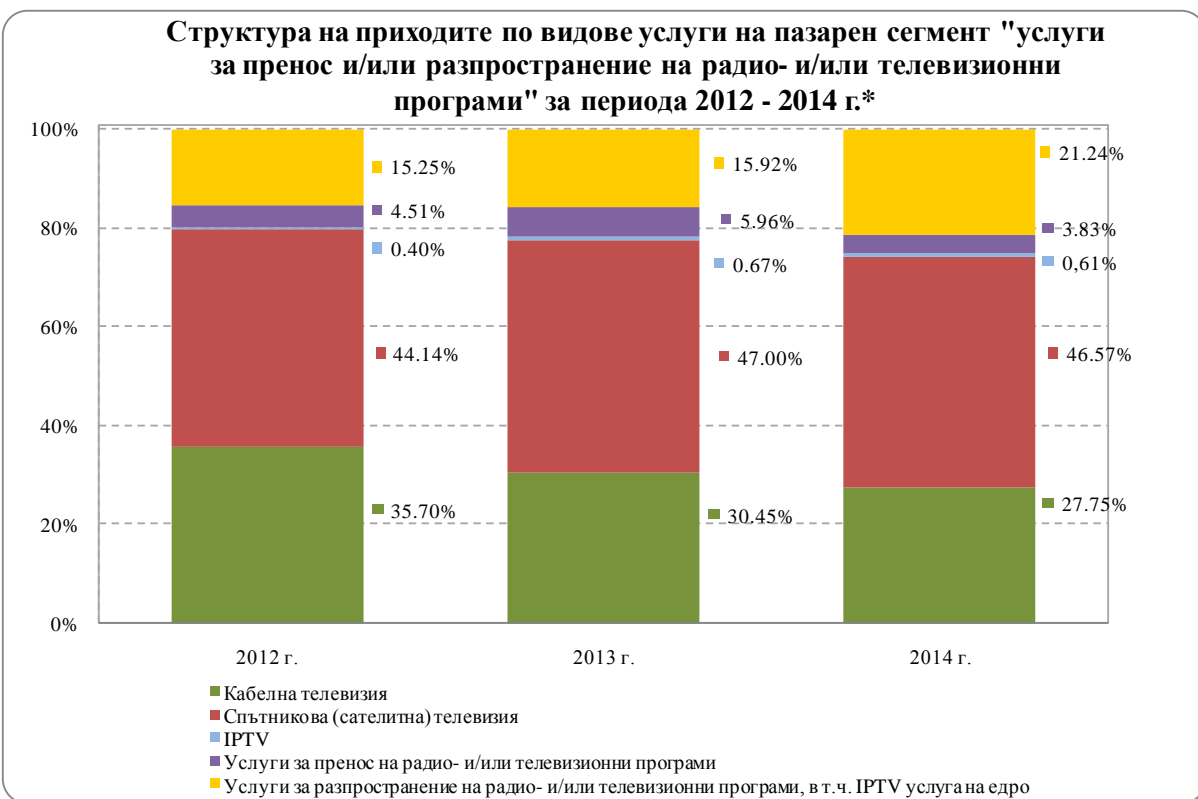
³Данните за общия брой абонати на кабелна телевизия и приходите са получени въз основа на експертна оценка, на база постъпили в КРС данни от 94,5% от регистрираните предприятия. 20 от предприятията, притежаващи регистрация в КРС за предоставяне на услугата, не са предоставили отчет за дейността си през 2014 г.

⁴ от предприятията, притежаващи регистрация в КРС за предоставяне на услугата, не са предоставили отчет за дейността си през 2014 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

През 2014 г. е налице ръст на приходите при две от услугите в сегмента – при услугите на едро за разпространение на радио- и/или телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро (37,4%) и при спътниковата телевизия, предоставяна като самостоятелна услуга (2,0%)⁵⁸. При останалите три услуги в сегмента се наблюдава спад в приходите, съответно с 33,8% при услугите на едро за пренос на радио- и/или телевизионни програми, с 6,2% при кабелната телевизия и със 7,2% при IP телевизията.

⁵⁸ Обемът на пазарен сегмент „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми” обхваща само приходите от самостоятелно предоставяне на кабелна, спътникова и IP телевизия (телевизия, предоставяна извън пакет с други електронни съобщителни услуги). Приходите от предоставяне на пакетни услуги с телевизия се включват в обема на пазарен сегмент „Пакетни услуги”.

*Данните за 2013 г. са актуализирани.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 26

През 2014 г. най-голям дял в общия обем на сегмента (74,9%) продължават да заемат приходите от предоставяне на услуги на дребно за разпространение на радио- и телевизионни програми (фиг. 26): кабелна телевизия, спътникова (сателитна) телевизия и IPTV. Независимо от отчетения през 2014 г. висок ръст на абонатите на IPTV на дребно, делът на приходите от тази платформа в сегмента продължава да е най-малък – едва 0,6%.

7.1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Участници на пазара

През 2014 г. броят на предприятията, предоставящи услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно, намалява с 14 предприятия спрямо 2013 г. и достига 312 (таблица 6).

Към 31.12.2014 г. общият брой регистрирани в КРС предприятия за предоставяне на кабелна телевизия е 365⁵⁹, като този на реално предоставялите тази услуга възлиза на 279 (намаление с 14 спрямо 2013 г.). Наблюдаваната през последните години тенденция на намаляване броя на кабелните оператори, съпътствана от засилване на конкуренцията между предприятията, осъществяващи дейност в сегмента на услугите по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно, се затвърждава.

⁵⁹ 20 предприятия от посочените регистрирани към 31.12.2014 г. не са предоставили отчет за дейността си през 2014 г.

През 2014 г. броят на кабелните оператори, предоставящи възможност на абонатите за цифрово приемане на телевизионни програми, нараства с 25 спрямо 2013 г., като достига 185, което представлява 66% от общия брой кабелни оператори, осъществявали дейност през 2014 г. За сравнение този дял е бил около 55% през предходната година и 33% през 2012 г.

Предприятията, които към 31.12.2014 г. предоставят услугата спътникова (сателитна) телевизия у нас са три: „БУЛСАТКОМ” ЕАД, БТК и „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, като последното стартира предоставянето на спътникова телевизия в края на месец септември 2014 г.

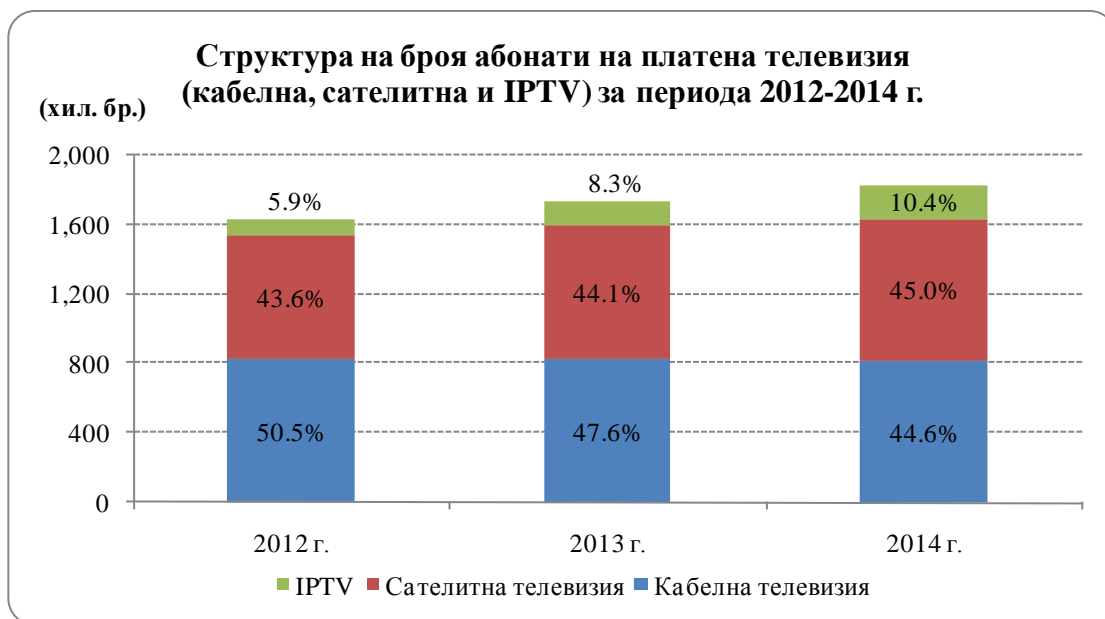
В последните години IP телевизията затвърждава своите позиции сред потребителите, като средство за получаване на надежден и качествен телевизионен сигнал, съпроводен с интерактивност и гъвкавост на услугата. Към 31.12.2014 г. 133 предприятия са регистрирали намеренията си да предоставят IPTV, като 33 от тях реално предоставят тази услуга. Други 5 са заявили, че имат намерение да започнат предлагането ѝ през 2015 г.

По отношение на разпределението на предприятията според начина на предоставяне на IPTV ситуацията остава непроменена спрямо 2013 г. – 24 предприятия закупуват IPTV услугата от друго предприятие с цел препродажба, а останалите 9 предоставят услуги чрез собствена платформа. Препродажбата е предпочитан метод от предприятията-доставчици от гледна точка на разходите за поддържане на собствена платформа, а също и за уреждане на авторски и сродни права за радио- и телевизионни програми.

Въпреки че броят на предприятията, предоставящи IPTV чрез собствена платформа, не е голям (9), те заемат значителен дял от абонатите, приемащи IP телевизия (97%), а 93,1% от потребителите на IPTV са абонати на най-големите две предприятия за сегмента БТК и „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, като делът им спрямо предходната година нараства с 0,5 процентни пункта.

Абонати на услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

За периода 2012-2014 г. броят на абонатите на платена телевизия на дребно нараства с 11,7%, като само за последната година наблюдаваният ръст е 4,9%, достигайки 1,83 млн. абоната.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 27

Най-значително е увеличението на абонатите на IP телевизия през 2014 г. спрямо предходната - над 30%, като към 31.12.2014 г. те достигат 10,4% от абонатите на платена телевизия в страната (фиг. 27). За втора поредна година обаче темпът на нарастване намалява, което показва, че междуплатформената конкуренция в сегмента по отношение на качеството и разнообразието на предоставяните услуги се задълбочава.

Броят на потребителите на сателитна телевизия също бележи ръст – със 7,1% спрямо предходната година. В края на 2014 г. броят на абонатите, ползващи услугата самостоятелно или в пакет с други електронни съобщителни услуги, достига 45% от общия брой на абонатите на платена телевизия у нас.

За разлика от предходната година, когато се наблюдаваше незначителен ръст от 0,4%, през 2014 г. е налице спад в броя на абонатите на кабелна телевизия от 1,7% за едногодишен период. За първи път дялът на абонатите на кабелна телевизия се нарежда на второ място, след този на абонатите на сателитна телевизия, като заема 44,6%⁶⁰. Това преразпределяне на дяловете произтича от задълбочаващата се конкуренция между предприятията, предоставящи телевизионна услуга, които провеждат все по-агресивна политика за привличане на нови абонати.

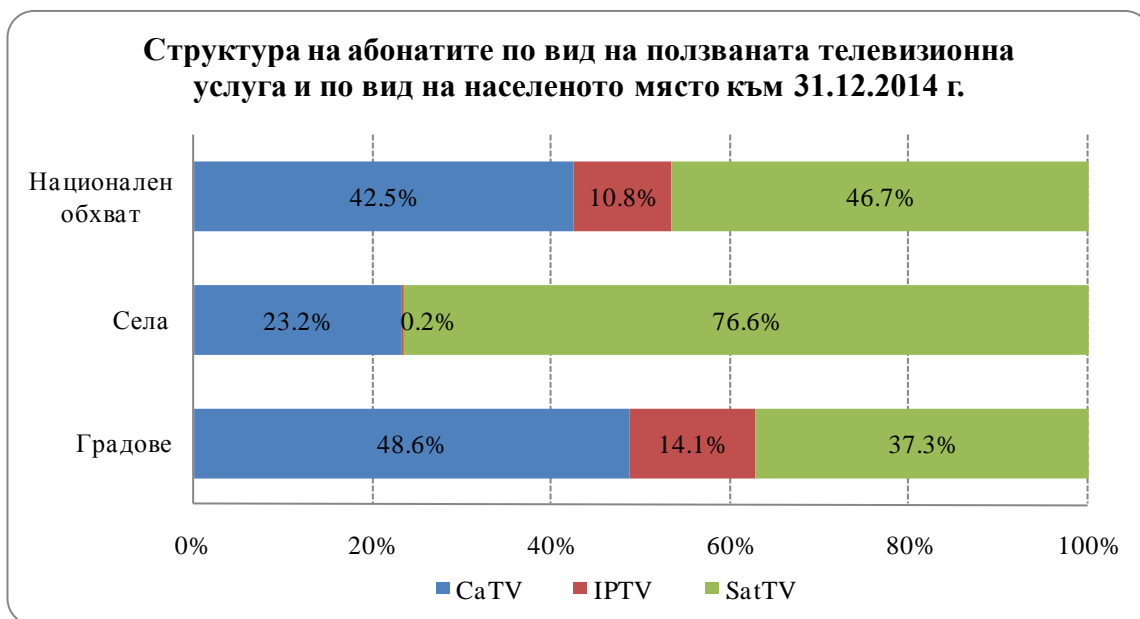
В последните няколко години телевизионните приемници и качеството, което те осигуряват, претърпяха силно развитие. Това даде отражение върху услугите, които се предлагат от нарастваща част от доставчиците на телевизионно съдържание, като услугите с добавена стойност постепенно започват да се превръщат в необходимост за крайните потребители. В резултат на това все повече предприятия предоставят на абонатите си телевизионни канали с висока резолюция. През 2014 г. броят на предприятията, предоставящи HD канали, е 114, като е нараснал над 2,5 пъти спрямо предходната година, когато е бил едва 42.

⁶⁰ Въз основа на експертна оценка, базирана на получени в КРС данни от 94,5% от регистрираните предприятия

Услугите „Pay-per-View” (PPV) и видео по поръчка (VOD) се предлагат от предприятията, предоставящи кабелна телевизия, както и от IPTV доставчиците, като към 31.12.2014 г. обобщените данни сочат, че:

- броят на уникалните абонати, които поне веднъж са използвали услугата PPV, нараства 2,7 пъти в сравнение с 2013 г., като достига 7147;
- броят на уникалните абонати на услугата видео по поръчка (VOD) намалява с около 11% до 30,1 хил. абонати.

На фиг. 28 по-долу е представена структурата на абонатите на платена телевизия според населеното място, в което използват тази услуга към 31.12.2014 г.

Забележка: Разпределението на броя на потребителите на спътникова телевизия е на база експертна оценка.

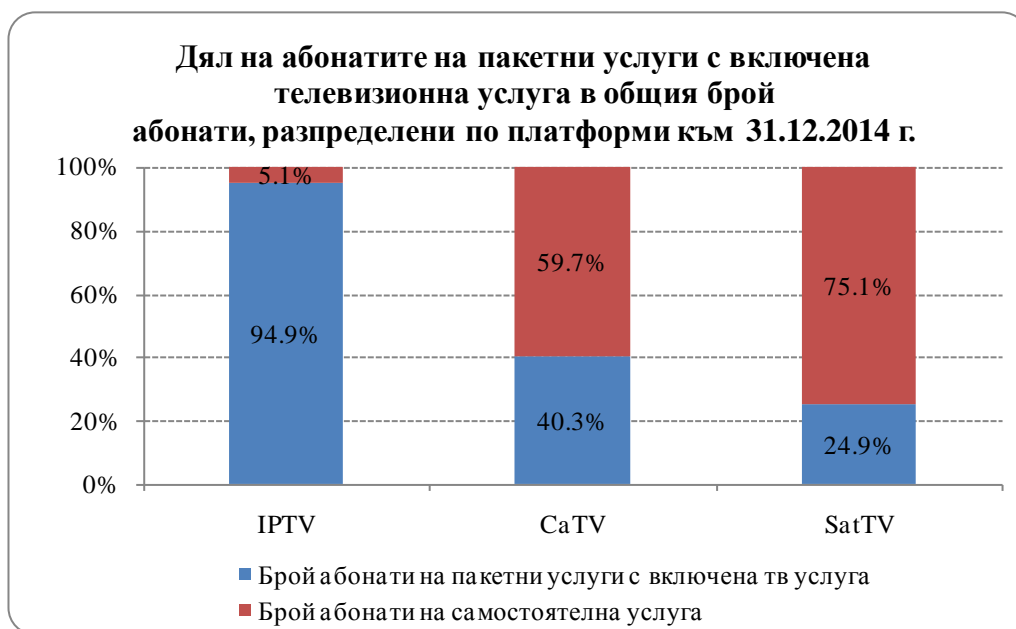
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 28

Видно от фиг. 28, разпределението на потребителите на платена телевизия (кабелна, сателитна и IP телевизия) в градовете и в селата е неравномерно и не съответства на разпределението им на национално ниво. Докато кабелните оператори и доставчиците на IPTV насочват усилията си предимно към привличане на потребители в градовете, поради очакваната по-голяма възвръщаемост на вложените инвестиции в изграждане на инфраструктура до крайния потребител, то благодарение на предимството на сателитната технология, осигуряваща безжичен достъп до абоната на национално равнище, възможностите за привличане на абонати както в градовете, така и в селата, са ограничени единствено от предпочитанията на потребителите. В много села, в които няма изградена коаксиална или оптична мрежа, единствената алтернатива за достъп до платена телевизия, е спътниковата, поради което и дялът на абонатите на тази телевизионна платформа в селата е в пъти по-голям от дяловете на останалите две платформи.

Броят на абонатите на пакетни услуги с включена телевизионна услуга в тях нараства всяка година, като за периода 2012 – 2014 г. дялът му в общия брой абонати на платена телевизия се е увеличил с 8,1 процентни пункта до 39%. На следващата графика

(фиг. 29) е показан дялът на абонатите на пакетни услуги с включена телевизионна услуга в общия брой абонати, разпределени по платформи към 31.12.2014 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

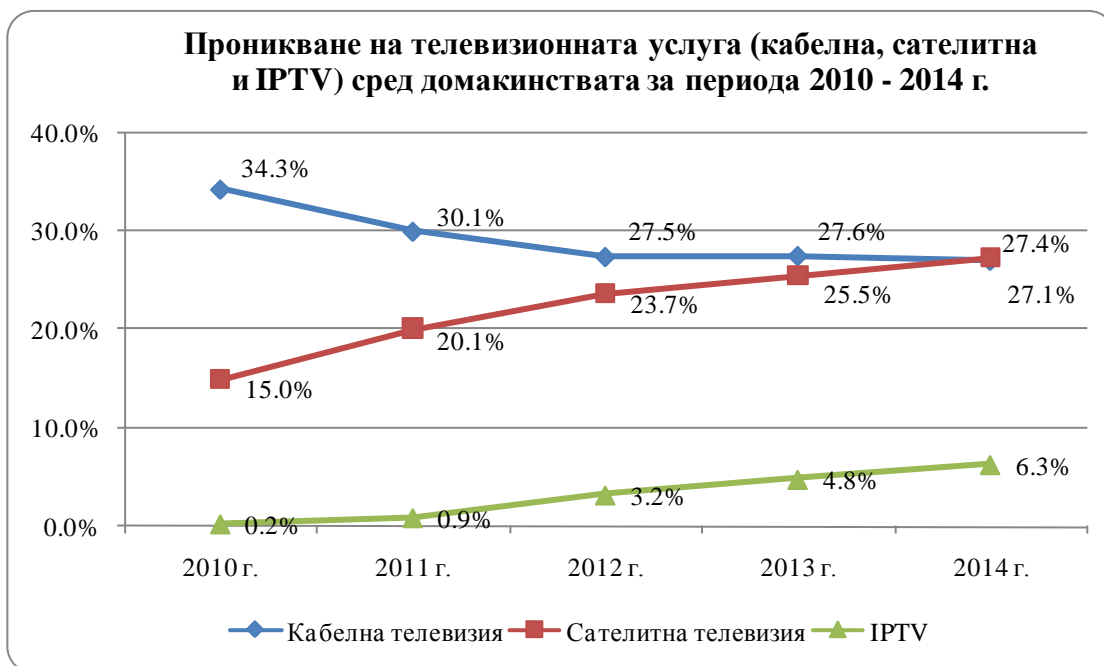
Фиг. 29

От графиката е видно, че броят на абонатите на пакетни услуги с включена IP телевизия представлява 95% от общия брой абонати на IP телевизия, като този дял остава почти непроменен спрямо предходната година. За същия период относителният дял на абонатите на пакетни услуги с включена кабелна телевизия⁶¹ нараства с почти 4 процентни пункта до 40,3%, а на абонатите на пакетни услуги с включена сателитна телевизия – с по-малко от 1 процентен пункт, като достига 24,9%.

В резултат на увеличението в броя на абонатите, проникването на платената телевизия (кабелна телевизия, сателитна телевизия и IPTV) сред домакинствата към 31.12.2014 г. запазва своята тенденция на нарастване, като увеличава дела си с 3 процентни пункта спрямо предходната година и с над 11 спрямо 2010 г. и достига почти 61%⁶² (за сравнение, към края на 2013 г. този показател е 58%). Най-голям е ръстът на проникването на сателитната телевизия (1,8 процентни пункта) спрямо 2013 г., като дялът ѝ в края на 2014 г. възлиза на 27,4%. Този на кабелната телевизия през 2014 г. е 27,1% или с 0,5 процентни пункта по-малък спрямо предходната година, а на IPTV достига 6,3%, което представлява увеличение с 1,5 процентни пункта спрямо 2013 г. (фиг. 30).

⁶¹ Изчислен на база оценка на броя абонати въз основа на получени данни от 94,5% от регистрираните предприятия

⁶² Броят на домакинствата (3 005 589 - обикновени домакинства), използван за изчисляване на показателя, е от последното официално преброяване на НСИ, проведено през 2011 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 30

Приходи от предоставяне на услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Обемът на общите приходи от абонати на платена телевизия през 2014 г., възлиза на 198,62 млн. лв. За разлика от предходния едногодишен период, при който в общите приходи от платена телевизия се наблюдаваше ръст от 7%, през 2014 г. те намаляват с 1,3% спрямо 2013 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 31

Спадът в общия обем на пазара на платена телевизия в България е в резултат на намаление в приходите от предоставяне на кабелна и IP телевизия за периода 2013 – 2014 г. Най-значителен е спадът в приходите от IPTV – със 7,2%, следван от приходите от кабелна телевизия – с 6,2%. За поредна година обемът на приходите от спътникова телевизия проявява тенденция на ръст. През 2014 г. спрямо предходната година отчетеното нарастване е 2%, като дялът, който приходите от спътникова телевизия заемат в общия размер на приходите от платена телевизия в страната, продължава да бъде най-голям и възлиза на 62,2% (фиг. 31). Както вече бе посочено по-горе, спадът в приходите от кабелна телевизия се дължи преди всичко на ръст (8,4%) в броя на абонатите, които използват услугата в пакет с други електронни съобщителни услуги, както и на спад (със 7,6%) в броя на абонатите, които я ползват като самостоятелна услуга.

Фактът, че към 31.12.2014 г. е налице ръст спрямо предходната година в броя на абонатите на платена телевизия, показва, че цифровизацията на ефирното разпространение на радио- и телевизионни програми, което бе осъществено в края на месец септември 2013 г. не оказва негативно отражение върху сегмента на платена телевизия в България.

Очаква се наблюдаваното през последните няколко години задълбочаване на конкуренцията между доставчиците на кабелна, сателитна и IP телевизия да продължи процеса на преразпределяне на абонатите между трите телевизионни платформи.

7.2. Пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и IPTV на едро

През 2014 г. общо 15 предприятия са предоставяли услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми.

Подробна информация за броя на предприятията, предоставяли през 2014 г. услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, за броя на потребителите на услугите и за размера на получените от тях приходи, както и за структурата на пазара на горепосочените услуги, е представена в таблица 7 и на фигура 33 по-долу:

Таблица 7

Брой абонати/потребители и приходи от предоставяне на услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, вкл. IPTV услуги на едро през 2014 г.

Видове услуги за пренос и/или разпространение на радио- и/или телевизионни програми на едро	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2014 г.	Брой абонати/потребители на услугата към 31.12.2014 г.	Приходи от услугата през 2014 г. (в млн. лв. без ДДС)
1.1. Услуги за пренос на радио- и/или телевизионни програми, в т.ч.:	6	44	10,148
1.1.1. Наземен радиорелеен пренос	1	///	
1.1.2. Спътников пренос	5		
1.1.3. Друг вид пренос	3	8	0,128
1.2. Услуги за разпространение на радио- и/или телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро, предоставяна на други предприятия, в т.ч. :	10	136	56,307
1.2.1. Наземно радиоразпръскване	7	///	
1.2.2. Спътниково радиоразпръскване	2		
1.2.3. Друг вид разпространение на радио- и/или телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро	3	43	1,274
Общо	15	180	66,456

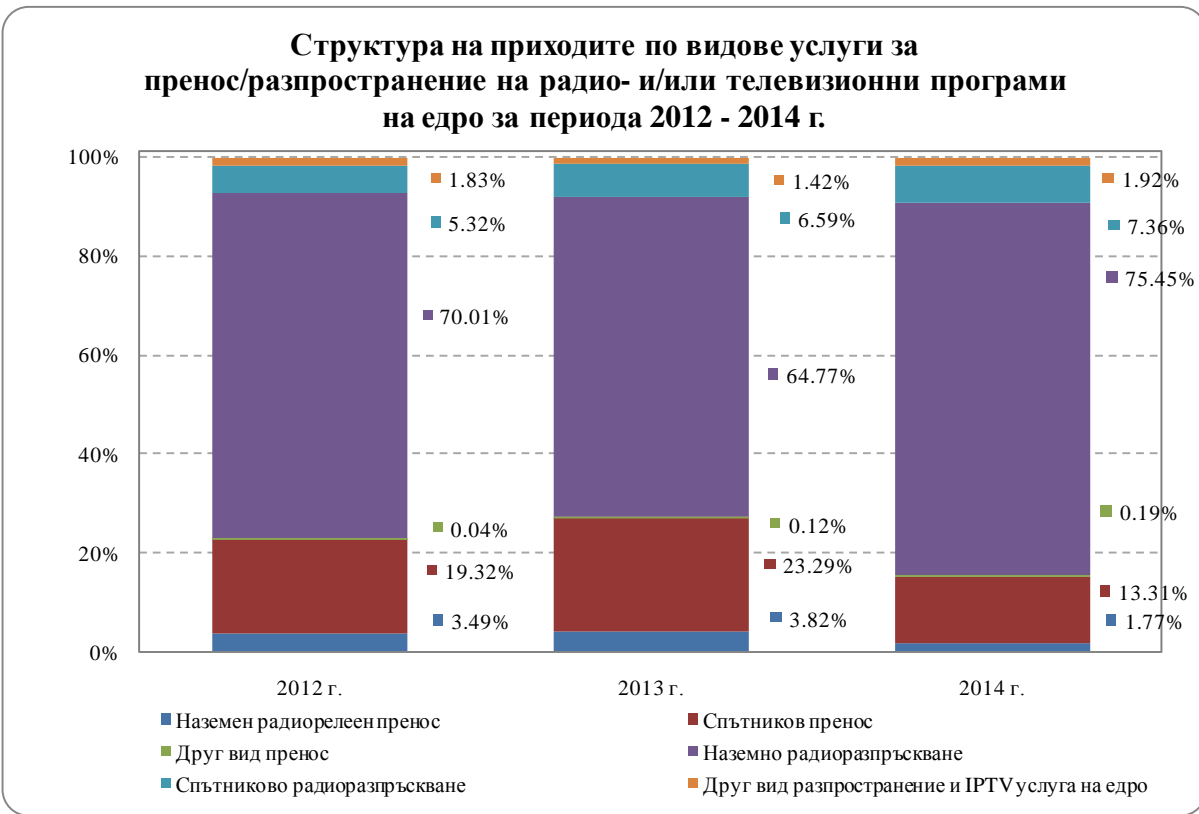
Източник: Данни, подадени в КРС

През 2014 г. броят на предприятията, предоставящи услуги за пренос на радио- и телевизионни програми, остава без изменение спрямо предходната година – 6, като броят на потребителите на тези услуги намалява с 20,0% спрямо 2013 г.

Без изменение спрямо предходната година остава и броят на предприятията, предоставящи услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро - 10 предприятия, но потребителите на този вид услуги нарастват с 32,0%. Получените приходи от предоставяне на услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, вкл. IPTV услуги на едро през 2014 г. възлизат на 66,456 млн. лв. и бележат ръст от 17,98% спрямо предходната година.

Този ръст е резултат от отчетеното през 2014 г. увеличение в приходите от предоставяне на почти всички услуги на едро за пренос и разпространение на радио- и телевизионни програми, с изключение на спътниковия и наземния радиорелеен пренос. При тези две услуги е отчетен спад, съответно в размер на 32,6% и 45,3% спрямо 2013 г. Като цяло, приходите от услуги за пренос (спътников, радиорелеен и оптичен) на радио- и телевизионни програми намаляват с 33,8% спрямо 2013 г. и това се дължи на посочения спад при приходите от спътников и радиорелеен пренос. Приходите от друг вид пренос (оптичен) нарастват значително през 2014 г. - с 84,9%, но поради незначителния им дял (1,3%) в общия обем на приходите от пренос, техният ръст не успява да компенсира спада при другите две услуги.

При услугите за разпространение на радио- и телевизионни програми се наблюдава ръст в размера на получените приходи - 37,4%, в резултат на увеличение на приходите при всички услуги от тази група: с 59,7% при приходите от разпространение на радио- и/или телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро, с 37,4% при приходите от наземно радиоразпръскване и с 31,8% при приходите от спътниково радиоразпръскване.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 32

От данните на фиг. 32 е видно, че и през 2014 г. най-голям дял в общия обем на приходите от предоставяне на услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми продължава да заема наземното радиоразпръскване – 75,5%, а най-малък дял (0,19%) заемат услугите на едро за предоставяне на друг вид пренос (оптичен) на радио- и телевизионни програми. Предприятията, които предоставят IPTV услуги на едро през 2014 г. са 3 – „Глобъл Комюникейшън Нет” АД,, „Нетера Комюникейшънс” ЕООД и „Виора интерактив” ООД, като към 31.12.2014 г. се отчита ръст от 34,4% в броя на потребителите на този вид услуги на едро.

7.3. Наземно радиоразпръскване на радиопрограми – УКВ радиоразпръскване

В края на 2014 г. 73 предприятия имат право да осъществяват наземно аналогово радиоразпръскване на радиосигнали, като общият брой на действащите разрешения възлиза на 345. През 2014 г. са прекратени 7 разрешения.

Предприятията с национално покритие към 31.12.2014 г. са две – БНР и „Дарик Радио” АД. Постигнатото покритие по население към 31.12.2014 г. на програмите на БНР е 95% за програма „Хоризонт” и 91% за програма „Христо Ботев”, а на „Дарик Радио” АД – 95,5 %.

Предприятията с местно покритие са 72, което представлява 97,3% от общия брой, като 30 от тях (41,7%) осъществяват дейност в повече от едно населено място.

8. Пакетни услуги

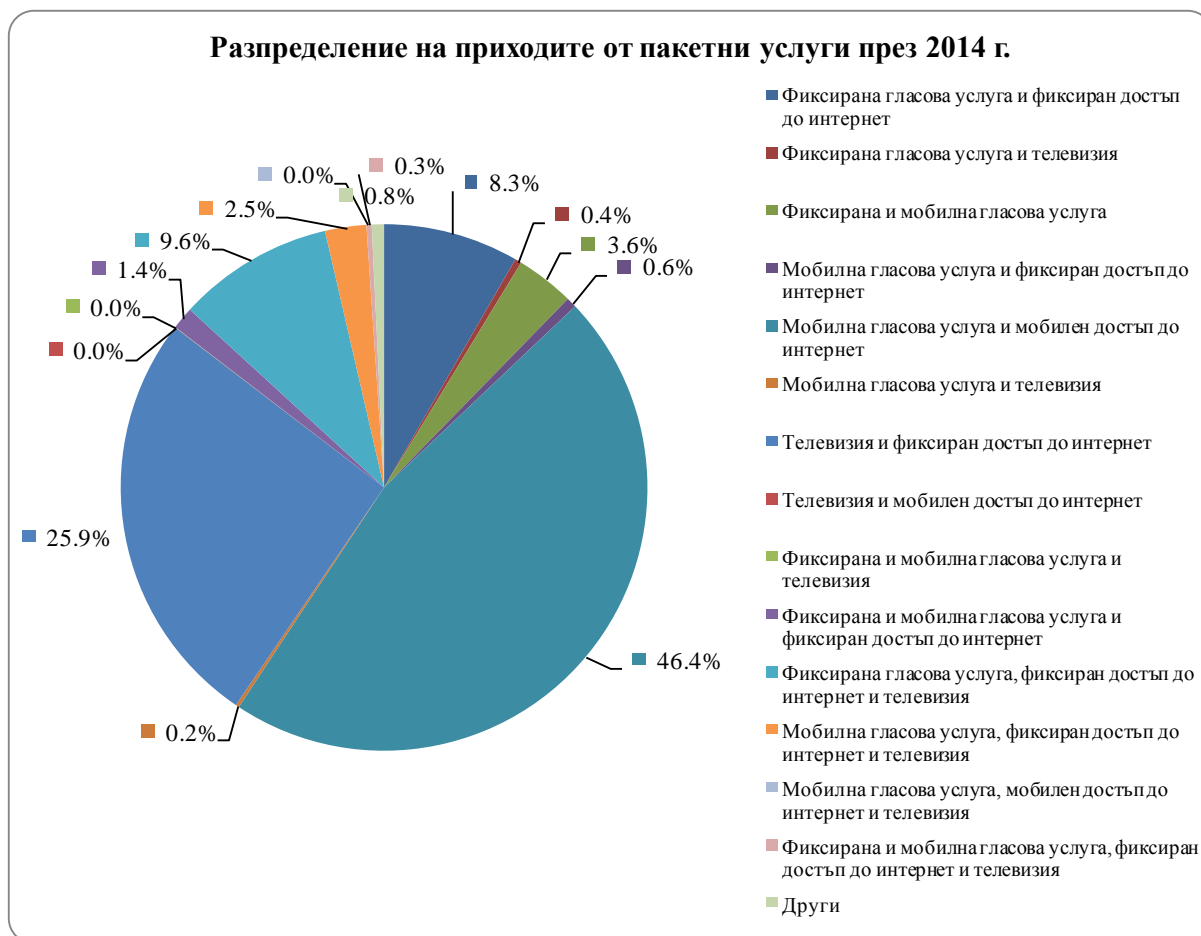
През 2014 г. продължава възходящата тенденция на потребление на пакетни услуги⁶³, наблюдавана през предходните години. Към края на 2014 г. предприятията, предлагащи пакетни услуги, са 112, като най-предлагана е двойната пакетна услуга „Телевизия и фиксиран достъп до интернет” (от 100 предприятия).

Приходите⁶⁴ (от инсталационни такси и месечен абонамент), които генерират предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги в пакет към края на 2014 г., достигат 424,7 млн. лв., като бележат ръст от 21,2% спрямо предходната година. За поредна година с най-голям дял в общия обем на приходите от предлаганите пакетни услуги са приходите от двойни пакетни услуги, които са в размер на 362,7 млн. лв. Приходите от тройни пакетни услуги са 57,4 млн. лв., а от четворни – 1,4 млн. лв.

На фиг. 33 е представено разпределението на приходите през 2014 г. по видове пакетни услуги.

⁶³ Съгласно §1, т. 79 от допълнителните разпоредби на ЗЕС, понятието „ценови пакет” се дефинира като „пакет от две или повече услуги, чиито цени са различни от цените на всяка от услугите, ако същите услуги се предоставят извън пакета”. Съгласно възприетото от КРС описание, пакетните услуги включват две или повече електронни съобщителни услуги, предлагани от дадено предприятие заедно (с обща цена), при което услугите се предоставят във фиксирани, предварително определени пропорции и условия. Пакетните услуги най-общо биват два вида: „чист пакет” и „смесен пакет”, като разграничителният елемент е дали потребителят има възможност да закупи някоя от услугите в пакета отделно. Свързаните услуги, от своя страна, се наблюдават в ситуацията, когато една услуга се предлага само ако бъде закупена заедно с друга услуга, като последната може да бъде закупена и поотделно. Следва да се има предвид, че информацията, поместена в Годишния доклад, не се отнася до случаите на предлагани „чисти пакети”, (например предоставяне на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение).

⁶⁴ Не се включват приходите от потребление извън пакета при предоставяне на пакетни услуги, включващи гласови телефонни услуги.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 33

Видно от фиг. 33, делът на приходите от двойна пакетна услуга, включваща мобилна гласова услуга и мобилен достъп до интернет, е най-голям – над 46% от общия обем на пазара на пакетни услуги. Приходите от тази услуга отбелязват и най-голям ръст за едногодишен период (от 39%), който следва тенденцията на ръст в броя на абонатите.

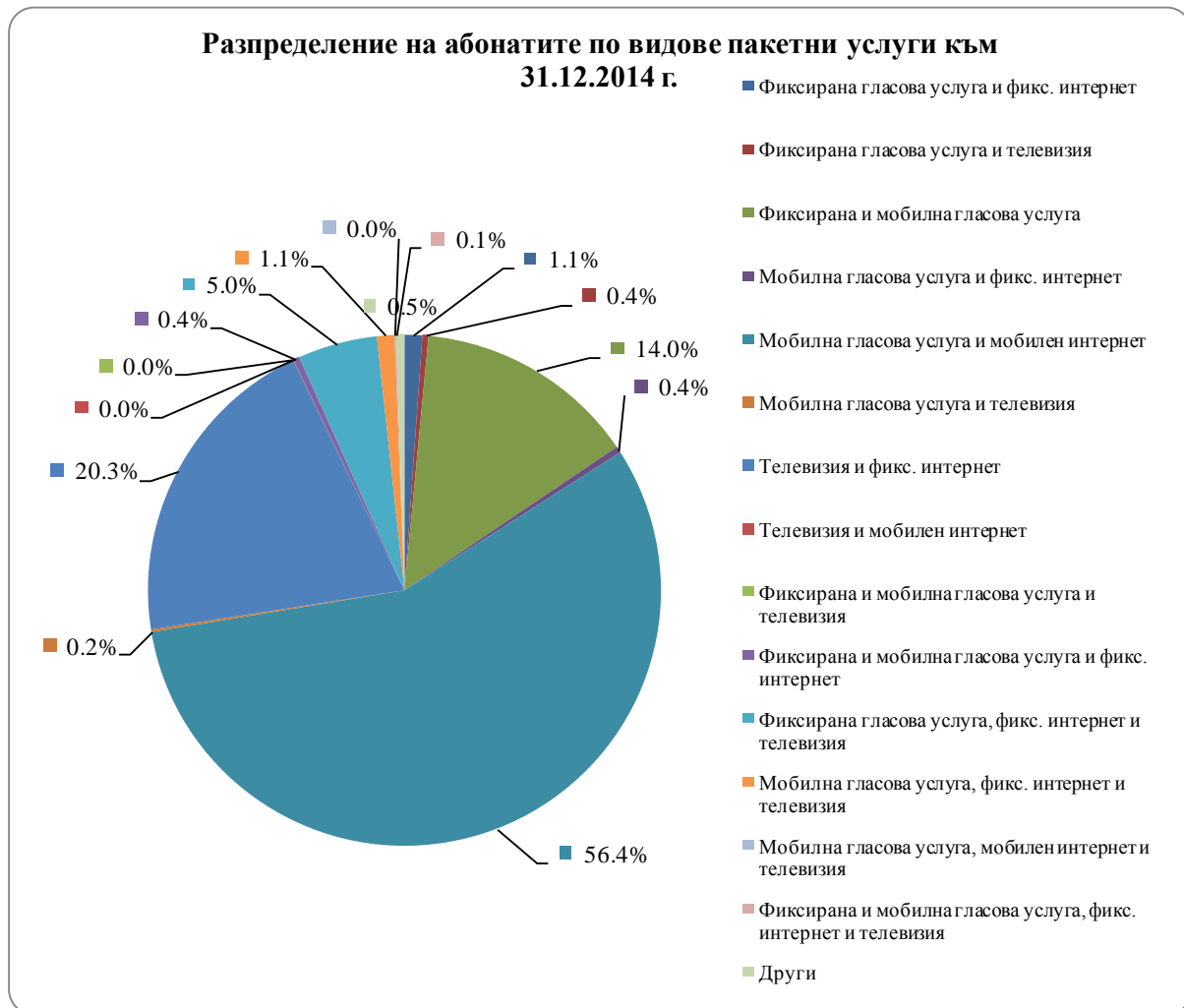
Приходите от четири вида пакетни услуги (мобилна гласова услуга и мобилен достъп до интернет; телевизия и фиксиран достъп до интернет; фиксирана гласова услуга, фиксиран достъп до интернет и телевизия; фиксирана гласова услуга и фиксиран достъп до интернет), които през предходната година формираха над 85% от общия обем на пазара на пакетни услуги, продължават да растат и към края на 2014 г. те вече заемат над 90%, което представлява увеличение с 4,2 процентни пункта спрямо 2013 г.

По данни на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения в България, към края на 2014 г. броят на абонатите на пакетни услуги е 2,62 млн., което представлява увеличение с почти 30% спрямо предходната 2013 г.

В сравнение с края на 2013 г. се наблюдава значителен ръст при проникването както на база население, така и на база домакинства. Показателят „проникване по население” е нараснал с 8,4 процентни пункта и в края на годината достига 36,3%. Към

края на 2014 г. показателят „проникване на база домакинства” е 75,9%⁶⁵ (с 16,7 процентни пункта по-висок спрямо 2013 г.), което показва, че през 2014 г. над 3/4 от българските домакинства са абониран за повече от една електронна съобщителна услуга.

Разпределението на абонатите по видове пакетни услуги в България е представено на фиг. 34.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 34

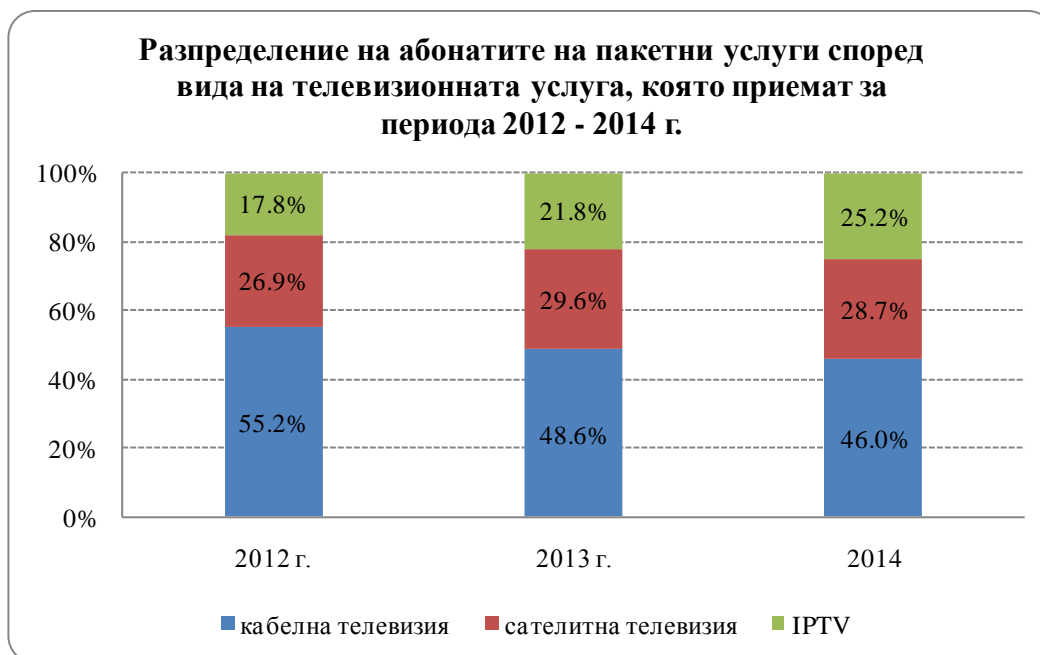
От представените данни е видно, че интересът на потребителите е насочен най-вече към три вида двойни пакетни услуги: мобилна гласова услуга и мобилен достъп до интернет (56,4%), телевизия и фиксиран достъп до интернет (20,3%) и фиксирана гласова услуга и мобилна гласова услуга (14%). Тези пакетни услуги са били най-предпочитаните и през предходните две години.

Пакетът, включващ мобилна гласова услуга и мобилен достъп до интернет, запазва

⁶⁵ При изчисляване на показателя „проникване на база домакинства” са взети под внимание единствено домашните абонати на пакетни услуги към 31.12.2014 г. Използвани са данните на НСИ за броя на домакинствата към 01.02.2011 г.

първото си място спрямо 2013 г., като над половината абонати на пакетни услуги са абонати на посочения пакет. За трета поредна година броят на абонатите му нараства, което се дължи както на удобството, което той предоставя на потребителите по отношение на възможността за ползване на двете основни услуги за комуникация и достъп до информация навсякъде, където е налице покритие на мобилната мрежа, така и на развитието и разпространението на устройства, посредством които е възможно да се ползва тази пакетна услуга.

На фиг. 35 е представено разпределението на абонатите на пакетни услуги според вида на телевизионната услуга, която приемат.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 35

Независимо че продължава тенденцията на спад в относителния дял на абонатите на пакетни услуги с кабелна телевизия в общия брой абонати на пакетни услуги с телевизия, в абсолютно изражение в края на 2014 г. се отчита ръст в броя на абонатите в размер на 25,8 хил. спрямо края на предходната година. Абонатите на пакети със сателитна телевизия и IPTV също нарастват – съответно с малко над 20 хил. и с над 44 хил., за едногодишен период.

Във връзка с изисквания на Европейската комисия и по-коректното представяне на приходите от различни електронни съобщителни услуги, от 2013 г. КРС изисква от предприятията, предоставящи пакетни услуги, да предоставят информация за разпределението на приходите по отделни видове услуги, включени в пакета⁶⁶. Събраните данни показват, че най-голяма част (над една трета) заема мобилната гласова услуга

⁶⁶ Разпределението на приходите по отделни видове услуги, включени в пакета се извършва въз основа на оценка, основаваща се на цените на самостоятелни услуги, които имат близки или сходни характеристики (например включени в абонаментната месечна такса минути към национални фиксирани и/или мобилни мрежи, скорост на даунлоад от интернет пространството, брой включени телевизионни програми и др.) на услугите, включени в пакетната услуга.

(36,3%), следвана от фиксирания достъп до интернет (24,5%) и телевизията (22,8%). На следващо място се нарежда мобилният достъп до интернет (11,6%), делът на приходите от който нарастват с 3,6 процентни пункта спрямо предходната година. Следва да се отбележи, че при приходите от тази услуга се отчита най-голям ръст – 76% за едногодишен период. На последно място се нарежда фиксираната гласова услуга (4,85%), чиято тежест намалява с над 3 процентни пункта в общата сума на приходите от пакетни услуги спрямо 2013 г.

Пакетните услуги остават примамливо решение както за потребителите, така и за предприятията, предоставящи електронни съобщения. За разлика от 2013 г., когато темпът на ръст на показателите брой на абонатите и приходите от пакетни услуги се забави, през 2014 г. отново е регистриран ръст. Това показва, че пазарът на пакетни услуги в България продължава да се развива, благодарение на разнообразието и качеството на предлаганите пакети и е една от основните движещи сили за развитието на пазара на електронни съобщения в България.

9. Перспективи за развитие на българския пазар на електронни съобщения

В дългосрочна перспектива се очаква развитието на пазара на електронни съобщения в България да следва световните тенденции в сектора. През следващите години ще продължи наблюдаваната миграция на абонатите на фиксирани гласови услуги към мобилни услуги. Темповете на растеж на услугите за ширококолов достъп и мобилните услуги, обусловени от зрелостта на пазара, ще се забавят. Влиянието на ОТТ⁶⁷ услугите върху пазара на електронни съобщения ще се засили, като степента на това влияние в значителна степен ще зависи от бизнес стратегията, която предприятията, предоставящи традиционни съобщителни услуги, ще възприемат спрямо ОТТ доставчиците.

В краткосрочен план на пазара на електронни съобщения се очертават следните тенденции:

- по отношение на гласовите услуги не се очакват значителни промени от наблюдаваното през последните години развитие на сегмента. Предлагането на фиксирани и мобилни гласови услуги в пакет с други електронни съобщителни услуги ще нараства, ще продължи и увеличеното предлагане на абонаментни планове с включени допълнителни минути за изходящи разговори;
- по отношение на услугите за ширококолов достъп до интернет в определено местоположение се очаква тенденцията на миграция към хибридни и оптични мрежи да продължи с цел предлагане на по-високи скорости и подобряване на качеството на услугата;
- абонатите на мобилен ширококолов достъп ще продължат да отбелязват висок ръст, като се очаква в перспектива мобилният интернет да изпревари в развитието си фиксирания ширококолов достъп. Ръст в потреблението на услуги за мобилен достъп до интернет се очаква и в резултат от развитието на услуги, базирани на LTE мрежи, които са с подобрени характеристики по отношение на максимално достижимата скорост на пренос в сравнение с мобилните мрежи от трето поколение.

⁶⁷ Over-The-Top

- по отношение на линиите под наем тенденцията на миграция към алтернативни линии под наем и постепенно намаляване на броя традиционни линии под наем, предоставяни на едро и дребно, ще се запази;
- в сегмента „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми”, перспективите за развитие са свързани със запазване на наблюдаваната през последните години тенденция на окрупняване на сегмента, с увеличаване броя на абонатите на сателитна и IP-базирана телевизия за сметка на тези на кабелна, както и с нарастване ролята на пакетните услуги с включена IP телевизия.

В заключение може да се посочи, че благоприятно влияние върху бъдещото развитие на пазара на електронни съобщения в България ще оказва развитието на 4G услугите и експлоатацията на LTE мрежи, както и увеличаващото се търсене и предлагане на пакетни услуги, най-вече на пакетите, включващи мобилен и фиксиран широколентов достъп.

10. Предоставяне на универсална услуга

10.1. Степен на задоволеност от предоставянето на универсалната услуга

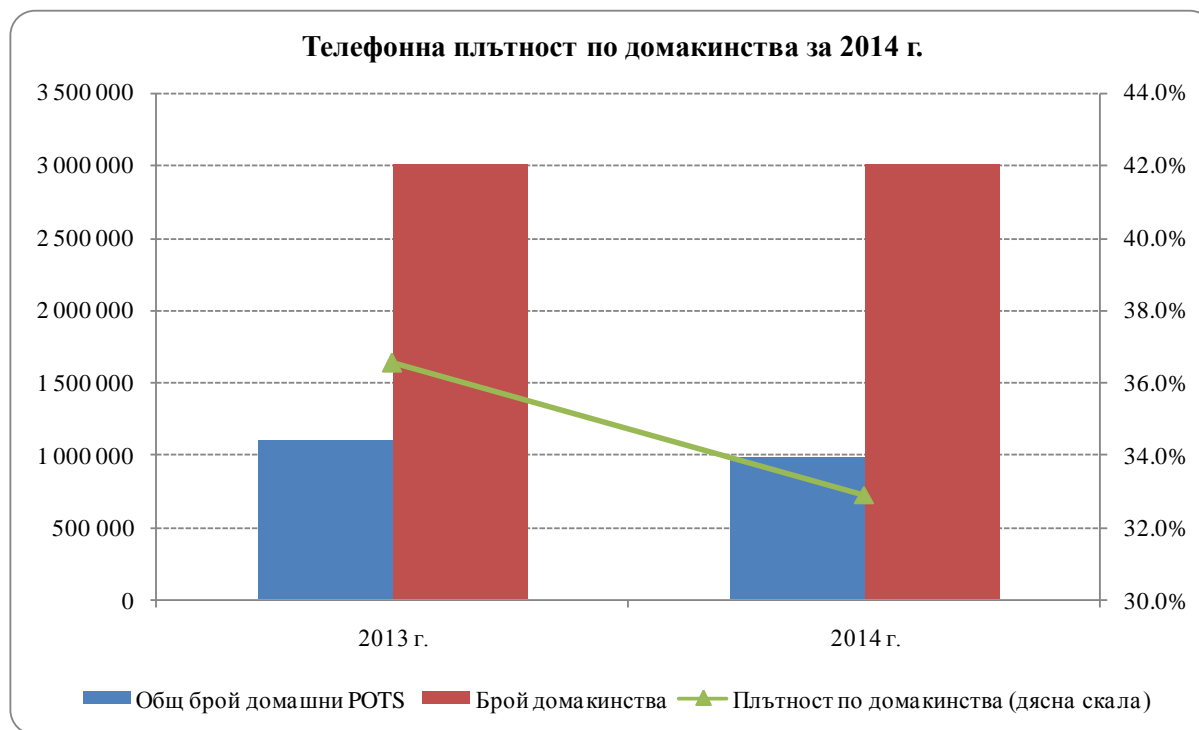
В качеството си на доставчик на универсалната услуга⁶⁸, към края 2014 г. БТК, осигурява покритие, измервано по брой териториални единици с 0,7 процентни пункта по-малко спрямо предходната година, което се дължи основно на нарастване на броя на населените места⁶⁹. Посоченото покритие обхваща населени места и селищни образувания (курортни комплекси и други), които фигурират в Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици.

През 2014 г. телефонната плътност по домакинства⁷⁰ бележи спад с 3,64 процентни пункта спрямо предходната година. Спадът на стойностите на показателя отразява устойчивата тенденция на намаляване на броя домашни абонати на фиксирана гласова телефонна услуга, предоставяна от БТК.

⁶⁸ На основание § 7 от ЗЕС.

⁶⁹ По данни на НСИ към 31.12.2014 г. броят на териториалните единици в България е 5 302 спрямо 5 265 към 31.03.2013 г.

⁷⁰ Показателят „плътност по домакинства” се измерва, като общият брой домашни постове се раздели на домакинствата в страната.

Източник: Национален статистически институт (НСИ) и данни, подадени в КРС
Фиг. 36

10.2. Анализ на предоставянето на универсалната услуга

10.2.1. Достъп и предоставяне на универсалната услуга

Както се вижда от фиг. 37 по-долу, към края на 2014 г. подадените заявления за свързване следват установената през предходните години трайна тенденция на спад, като за последната година са намалели с 3,38%. Въпреки наблюдаваното през 2014 г. намаление на броя подадени заявления за свързване от хора с увреждания, следва да се отбележи, че в сравнение с тенденциите през последните години темпът на спад е намаляващ⁷¹. Подадените заявления за свързване са с 94 по-малко спрямо предходната година, докато спадът за през 2013 г. спрямо 2012 г. е 1 407. Намаляващият темп на спад в известна степен се предопределя от постоянния ръст на имащите право⁷² да получават специфични пакетни услуги от обхвата на универсалната услуга, поради намалена трудоспособност.

⁷¹ Спадът в стойностите на посочения показател за 2013 г. спрямо 2012 г. е 33,6%, докато за 2014 г. спрямо 2013 г. е 3,4%, което представлява спад в темпа на ръст с 30,2 пр. пункта.

⁷² Броят на новоотпуснатите лични пенсии за инвалидност през 2014 г. е нараснал с 1 930 спрямо 2013 г., което е нарастване с 6,8%

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 37

През 2014 г. процентът на чакащите удовлетворение заявления за свързване е намален с 2,3 процентни пункта, което се дължи на стремежа на предприятието да привлича нови абонати. В тази връзка делът на отказаните заявления за свързване спрямо общия брой подадени заявления е 21,8%, като от този дял преобладаваща част (73,4%) е в резултат на оттеглен интерес на клиентите.

Към 31.12.2014 г. БТК осигурява достъп и предоставя обществени телефонни услуги на близо 10% по-малко абонати спрямо предходната година.

През 2014 г. броят на повикванията към номерата за достъп 134xx е три пъти по-малък от този през 2013 г. и възлиза на 0,004% от общия обем повиквания към национални номера. Броят на абонатите на комутируем достъп до интернет към края на 2014 г. остава пренебрежимо малък.

БТК изпълнява задължението си да осигурява безплатни повиквания към спешни номера, като през 2014 г. делът им възлиза на 0,20% от общия обем повиквания към национални номера.

10.2.2. Достъп до обществени телефонни апарати

Съгласно регламентираните в Наредба № 6⁷³ критерии, БТК има задължение за осигуряване на достатъчен⁷⁴ брой обществени телефонни апарати (ОТА).

⁷³ Наредба № 6 от 13 март 2008 г. за универсалната услуга по ЗЕС (загл. изм. ДВ, бр. 77 от 9 октомври 2012 г.)

В Таблица 8 са представени данните за изпълнение на задължението за осигуряване на достатъчен брой обществени телефони през 2014 г.

Таблица 8

Население	Брой кметства	Достатъчен брой обществени телефонни апарати
под 500 жители	734	734
от 500 до 1500 жители	1022	1304
над 1500 жители	515	3873
Общо:	2271	5911

Източник: Данни, подадени в КРС

За разлика от 2013 г., когато броят на ОТА бележи незначително повишение с 0,08% спрямо предходната година, през 2014 г. отново се наблюдава тенденция на намаление на броя на обществените телефонни апарати, собственост на БТК, характерна за годините преди 2013 г. Спадът в броя на ОТА през 2014 г. е значителен - 20,61%. Както през 2013 г., така и през 2014 г. изпълнението на критериите за достатъчност по отношение на инсталираните обществени телефонни апарати в кметства с над 1500 жители значително надвишава минималния необходим брой, регламентиран с Наредба № 6. За останалите категории кметства критериите за достатъчен брой обществени телефонни апарати не са изпълнени навсякъде.

Броят на обществените телефонни апарати, собственост на БТК, в чиито качествени характеристики са включени улеснения за потребители с увреден слух и за потребители, лишени от зрение или с увредено зрение, също бележи понижение от 16,04% спрямо предходната година. Към 31.12.2014 г. тези ОТА достигат 70,65% от общия брой обществени телефонни апарати в страната. Част от тях са снабдени с текстова или друг вид връзка за хора с увреден слух или говор и са достъпни за потребители в инвалидни колички, като са монтирани на подходящи места. Не се наблюдава изменение в параметъра за качество на предоставяните ОТА „Процент на изправните обществени телефонни апарати на БТК” спрямо предходната година, като същият в края на 2014 г. е 91%.

Безплатни повиквания към националните спешни номера и към единния европейски номер за спешни повиквания „112” могат да бъдат осъществени от всички обществени телефонни апарати, собственост на БТК.

10.2.3. Осигуряване на телефонен указател и предоставянето на справочни услуги

Съгласно ЗЕС и във връзка с разпоредбите на чл. 6 от Наредба № 5⁷⁵ предприятието, задължено да предоставя универсалната услуга, издава поне един

⁷⁴ За достатъчен брой се счита наличието на поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги в кметства с до 500 жители; поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги на 500 жители в кметства с над 500 жители, и поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги на 1500 жители в кметства с над 1500 жители.

⁷⁵ Наредба № 5 от 13.12.2007 г. за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с базите данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и за предоставяне на телефонни справочни услуги

телефонен указател в печатна и/или електронна форма. През 2014 г., със свое Решение 794/19.12.2014 г. КРС одобри направеното от БТК предложение⁷⁶ за издаване на обществен телефонен указател в електронна форма за 2014 година, който е достъпен на официалната страница на предприятието⁷⁷.

В съответствие със задължението да предоставя информация за номерата, включени в общия телефонен указател през годината, БТК осигурява на крайните потребители 24 часа в денонощието телефонна справочна услуга чрез номер 11 800.

10.2.4. Достъпност на цените на универсалната услуга

Изпълнявайки задължението за предоставяне на ценови пакети на универсалната услуга на достъпни⁷⁸ цени, през 2014 г. БТК продължава да предлага, без изменение в цените и условията, ценовите пакети, предназначени за потребители: с ниски доходи („Ограничен” план, според наименованието, обявено от БТК); с над 90% намалена трудоспособност или намалена възможност за социална адаптация (планове „Инвалиди 160” и „Инвалиди 300”, според наименованието, обявено от БТК); с над 50% намалена трудоспособност или намалена възможност за социална адаптация (план „Инвалиди 300”, според наименованието, обявено от БТК); настанени в социални и здравни заведения (план „Социални и здравни заведения”, според наименованието, обявено от БТК).

На фиг. 38 по-долу е представена динамиката в броя на потребителите на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга за 2013 г. и 2014 г.

⁷⁶ Писмо вх.№ 04-04-233/08.12.2014 г.

⁷⁷ <http://www.vivacom.bg/online/cgi-bin/wpd.cgi?temp=home.html&ls=0;>

⁷⁸ Регламентирани в Методика за определяне на цените и ценовите пакети на универсалната услуга, приета с Постановление № 2544 от 25.10.2008 г. на Министерски съвет, обн. ДВ, бр. 94 от 31.10.2008 г.

Източник: Изчисления по данни, подадени в КРС
Фиг. 38

От графиката е видно, че броят на потребителите, използващи и трите вида ценови пакети, намалява съществено, съответно с 6,5%, 9,8% и 3%, респективно потребителите като цяло на услуги от обхвата на универсалната услуга намаляват със 7,2%, което е породено от повишаващия се избор за крайните потребители от услуги и цени, в т.ч. на пакетните услуги, които им позволяват да намаляват разходите за ползването от тях електронно съобщителни услуги.

10.3. Качество при предоставяне на универсална услуга

Параметрите за качество на обслужване при предоставяне на универсалната услуга са регламентирани в Наредба № 6⁷⁹, като целевите стойности на параметрите са приети с Решение на КРС № 345/31.03.2011 г. и са публично достъпни на официалната интернет страница на КРС⁸⁰.

Съгласно данните, подадени от БТК, през 2014 г. дружеството отчита изпълнение на всички показатели, като по-високо качество спрямо целевите стойности на универсалната услуга е постигнато по следните групи показатели:

- Време за първоначално предоставяне на услугата;
- Процент повреди на абонатна линия;
- Време за отстраняване на повреди;
- Процент на неуспешни повиквания;
- Време за установяване на връзка;
- Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор;
- Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги;
- Процент на жалбите относно коректността на сметките.

10.4. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на универсална услуга

През 2014 г. БТК⁸¹ внесе в КРС отказ от правото си на компенсиране от предоставянето на универсалната услуга, поради което през изминалата година не е определен размер на нетните разходи и на несправедливата тежест от предоставянето ѝ. В тази връзка поради липсата на правно основание, дейността на Фонда за компенсиране на универсалната услуга не е стартирала и в него не са постъпвали средства.

10.5. Жалби и удовлетворяване на жалбите

Съгласно Общите условия за взаимоотношенията между БТК и крайните потребители, предприятието осигурява възможности на потребителите да наблюдават и контролират самостоятелно разходите си чрез:

⁷⁹ Наредба № 6 от 13 март 2008 г. за универсалната услуга по ЗЕС (загл. изм., ДВ, бр. 77 от 9 октомври 2012 г.)

⁸⁰ <http://www.crc.bg/section.php?id=904&lang=bg>

⁸¹ С писмо вх. № 04-04-102/29.05.2014 г.

- предоставяне на безплатни детайлизирани сметки⁸²;
- безплатно избиращелно ограничаване на изходящите повиквания;
- разсрочено плащане при свързване към обществени телефонни мрежи.

През 2014 г. количеството на постъпилите в дружеството жалби във връзка с предоставяне на универсална услуга е с 40,1% по-малко в сравнение с 2013 г. Предмет на жалбите най-често са спорове за техническа неизправност, коректността на сметките, доставката на фактури и нарушение на договорните клаузи. Причините за подаване на жалби са илюстрирани на фиг. 39.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 39

Процентът на жалбите за техническа неизправност спрямо общия брой е 17,2%, което е увеличение със 7,2 процентни пункта в сравнение с 2013 г. Същевременно, делът на жалбите за прекратяване на договор спрямо общия брой жалби е 13,7% и бележи намаление от над 4 процентни пункта в сравнение със същия показател за предходната година.

През 2014 г. БТК е отговорило на 99,62% от постъпилите оплаквания в нормативно определения срок от 30 дни, като процентът на удовлетворените жалби възлиза на 78% от общия брой подадени жалби.

⁸² Съдържанието на детайлизираната сметка е регламентирано в чл. 260, ал.3 от ЗЕС

10.6. Перспективи за развитие на универсалната услуга

Очакванията на КРС са, че през 2015 г. трайната тенденция на намаляване на приходите и на броя абонати на универсална услуга ще се задълбочи. Сред основните фактори за тези очаквания са устойчивият и значителен ръст на търсенето на пакетни услуги и възможностите за комуникация, които потребителите получават чрез широколентовия достъп до интернет.